

Polyanthea Sacra

Ex Universæ Sacræ Scripturæ Utriusque Testamenti Figuris, Symbolis, Testimoniis, Nec Non E Selectis Patrum, Aliorumque Authorum, Sententiis, eruditis Interpretationibus, Similitudinibus, rarisque Historiis collecta, Et Copiosis, Exquisitisque Materiis Moralibus De Virtutibus Et Vitiis Pro ...

Spanner, Andreas

Augustae Vindelicorum, 1702

Titulus XIX. Misericordia Dei.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-79369](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-79369)

§. XIX.

Varia alia motiva.

DE comedente exivit cibus, & de forti egressa dulcedo. Judic. 14. 14. Græcus: & de tristi. Tamen de forti hoc intelligitur: quia leo fortis est feritate; & qui ferus, tristis. Et de vobis, qui pecuniam devorastis, & avaritiam, exeat misericordia: hæc est enim esca egenorum. Et de tristi exeat dulce; ut dimittatis ei, quia non habet, unde solvat. S. Ambros. l. de Tob. c. 15.

Non occideretur quisquam in die hac. 1. Reg. 11. 13. q. d. ait Carthus. sicut misericordiam consecuti sumus à Domino: sic misericordiam debemus facere proximis nostris.

Ecce homo manum habens aridam. Matth. 12. 10. Multi & nunc aridas manus habent; hoc est, immisericordes sunt, & non communicant. Sed quando sermone Evangelicò docentur; extendunt eas, & communicant. Theophylactus hic.

Canes ante mensam impastos esse non patimur; & homines extrudimus? S. Ambros. offic. 3. c. 7.

Pro uno mandato divino, quod nos hortatur ad rigorem justitiæ; sunt innumerabilia, tam in veteri, quam Novo Testamento; quæ ad misericordiam nos incitant. B. Humbertus l. 75.

§. XX.

Misericordia magis egentis prius succurrit.

Misericordiã tuã Domine plena est terra. Ps. 118. 64. Fortasse dicas: quã ratione dictum non est, misericordiã Domini plenum est cœlum? Licet auxiliò Domini fulsiantur etiam cœlites, tamen non tantã ejus indigent misericordiã, quantã ea, quæ sunt inferiora, ac

terrenã: non enim illa carnis involucro vestiuntur, in qua est frequentis erroris illecebra. S. Ambros. Octon. 8. hic.

Hunc cum vidisset Jesus jacentem &c. Joan. 5. 6. specialiter hunc unum affatur, & curat; quia miserabilior fuit. Dionys. Carthus.

Miscellanea.

Longanimis. Ps. 102. 8. Cassiodorus legit: *patiens, & multum misericors*: nullus enim misericors, nisi qui & patiens. Id. hic.

Non est misericordata, & non est scientia Dei in terra. Of. 41. Et, id est, quia q. d. defectus scientiæ Dei, quasi luminis prædici, est causa, cur deficiat misericordia. Cornelius hic.

Et extendens Jesus manum, tetigit eum. Matth. 8. 3. Factum est hoc, ut ajunt Ambros. in Luc. Glossa Interl. Remigius, ad benignitatem Christi ostendendam; quæ nos docet; nullum proximum tædio, vel fastidio, nobis esse debere, licet miserrimum. Sylveira hic.

Ut venientes ungerent Jesum. Marci 16. 1. Non ad ungerendam tantum aliquam corporis partem, pedes, aut caput; sed *ut venientes ungerent Jesum*, quòd est totius corporis complexio. Tu quoque, si te induas viscera misericordiæ, liberalem, benignumque te exhibeas ad omnes. S. Bernardus l. 12. in Cant.

Nulli parvus est census, cui magnus est animus; nec de rei familiaris modo mensura miserationis pendet, ac pietatis. S. Leo f. 2. de Quadr.

Tria sunt, quæ in misericordiæ opere optanda sunt Christiano: ut possit facere, ut velit, ut compleat. S. Chrysol. hom. de misericordia, & duab. mulier. vid.

Invidia in alienis bonis est tristitia; misericordia autem tristitia in alienis malis. S. Gregor. Nys. l. 4. c. 12.

TITULUS XIX.

MISERICORDIA DEI.

§. I.

Figura, & Symbola.

Per dexteram.

Leva ejus sub capite meo, & dextera illius amplexabitur me. Cant. 2. 6. Leva sponsi justitia est; quæ per timorem fuleit Ecclesiam, nè corruat in peccatum: dextera sponsi est misericordia; quæ per spem amplexatur, & consolatur Ecclesiam, nè desperet. *Sperantem in Domino misericordia circumdabit.* Hugo Card. hic.

Apparuit autem illi Angelus Domini stans à dextris altaris incens. Luc. 1. 11. quia divinæ insigne misericordiæ deferebat. S. Ambros. Dominus enim à dextris est mihi, nè commovear. Ps. 15. 8.

Polyanth. Sacr. Tom. II.

Et habebat in dextera sua stellas septem.

Apoc. 1. 16. Cur Joannes, cum describat singillatim omnia in Christo, solius sinistra mentionem non facit. Capillos, vestem, faciem, vocem, pedes, dexteram. Dextera significat misericordiam; & cœlestis regni redditionem, sinistra justitiam, & pœnam. Hinc in Judicio Electi ad dexteram stabunt, reprobi ad sinistram. Ideo hic Christus D. dexteram stellas fulgentem ostendit, sinistram occultat; quia maximè gloriatur de misericordia; & hanc omnium oculis declarat; rigorem autem justitiæ abscondit. Sylveira hic.

Posuit dexteram suam. Apoc. 1. 17. Hanc Deus suam vocat, non sinistram. Matth. 25. 33. *Statuet oves quidem à dextris suis, hædos autem à sinistris.* S. Bernardus l. 2. de Ascens. sedet ad dexteram, habens in dextera

N 2

misa.

miseriordiam multam nimis in dextera aquam, in sinistra ignem immobiliter tenens. Christus ex se misericors, & benefacit; ex nobis autem provenit, quod puniat, & damnet. Id. hic.

Alia Symbola ex Veteri.

Fluvius egrediebatur qui inde dividitur in quatuor capita. Gen. 2. 10. Sic infinitum divinae misericordiae flumen in quatuor distribuitur flumina, quae orbem irrigant, Primum est creationis, secundum gubernationis, tertium redemptionis, quartum glorificationis. Barradius t. 2. l. 10. c. 17. D. 6. Pent.

Arca fuit Ecclesia, Noë Christus, columna Spiritus S. olea folium divina benignitas, S. Chrysof. tom. 6. tr. in terrae motum.

Tunica talaris. Ex. 28. 2. 4. (Sacerdotis Aaron) viscera sunt misericordiae Dei nostri. S. Prosper. p. 2. c. 3.

Speciosa misericordia in tempore tribulationis, quasi nubes pluvia in tempore siccitatis. Eccl. 35. 26. *Educens nubes ab extremo terrae.* Pf. 134. 7. quia nostras videre miseras, misericordiam suam excitat. Octavianus hic.

Ex novo, & Patribus, & aliis.

Qui solem suum oriri facit &c. Matth. 5. 45. Sol est misericordia Dei, qui radios super universos effundit: nam ipse omnium proprio modo miseretur. Simon Cas. l. 1. c. 26.

Infundens oleum. Luc. 10. 34. Habes oleum divinae misericordiae, in quo foveas vulnera peccatorum: habes oleum gratiae, in quo mitiges morbos vitiorum; habes oleum gloriae, in quo lenias fatigationes certaminum. Richardus à S. Vict. tr. 3. de statu inter. hom. c. 8.

Jesus autem perrexit in montem Oliveti. Joan. 8. 1. Mons Oliveti sublimitatem Dominicae pietatis, & misericordiae, designat. Pergit Jesus in montem Oliveti; ut arcem misericordiae in se constare denuntiet. V. Beda hic.

Præcinctum ad mamillas zonâ aureâ. Apoc. 1. 13. Zonâ aureâ præcinctus; non circa lumbos; ut cæteri mortalium, ad comprimendas carnis illecebras sed ad pectus &c. circa mamillas: ut hinc ostendatur, opus nobis esse clementiâ, quæ justam Dei iram, quæ tolerari alioqui non posset, contineat. S. Andreas Cæsar. hic.

Iris erat in circuitu sedis, similis visioni Smaragdina. Apoc. 4. 3. Forfan per Smaragdum optimè exponitur misericordia Dei. Pinna. Erb. 34.

Sicut videns venientem accipitrem mater expandit alas suas, ut pulli subeant, & habeant tutum refugium; sic nobis parata, & quodammodo dilatatò sinu, extensa est summa illa, & ineffabilis pietas Domini nostri, S. Bernardus l. 4. in Pf. qui habitat.

as alas habet. Deus, misericordiam, & clementiam: per misericordiam peccatores Deus protegit; per charitatem justos. Hugo à S. Vict. in Pf. 16.

Misericordia manus Christi est, habens quinque digitos: longam expectationem, benignam conversionem, altam promotionem, spirituales affectionem, cœlestem fruitionem: hæc peccatores, hæc Magdalenam, erexit. S. Vincent. Ferr.

Sicut per hyemem rigor, & tempestas divinae justitiæ; ita per æstatem serenitas misericordiae significatur; dies ergo æstatis sunt beneficia divinae pietatis, S. Bonavent. f. 3. in Epiph. D.

Aquarii urna. Lem: *Nunquam desicient.* Arnoldus tr. de 7. verb. Non arceatur numerò, non clauditur sine. Nullas omnino metas habet divina clementia. Sit, qui invocet; erit, qui exaudiat: sit, qui peniteat; non deerit, qui indulgeat. Pieinelli.

§. II.

Dei est, misericordiae recordari.

ET recordatus est Deus Noe. Gen. 8. 1. Quid est, recordatus est? miserus est, dicere vult, iusti in arca agentis. S. Chrysof. hic hom. 26.

Recordatus quoque Dominus Rachelis, exaudivit eam. Gen. 30. 22. Quomodo recordatus est Rachelis, cum nullius rei, licet exigua, oblivisci possit? Abulens. dicitur humanò more: homines enim quando animos in miseris adjuvant, eorum recordari dicuntur. Deus autem, qui aliquando nos deserere videtur, licet non deserat; quando rursus nos adjuvat, nostri recordari dicitur. Recordatus igitur Rachelis est Deus, non quia unquam illius oblitus; sed quia modò miserus. Alvarez Illustr. 1. hic. Chaldaus: *& venit memoria Rachelis in conspectu Domini, & suscepit orationem ejus.*

Domine exercituum! si respiciens videris afflictionem famulae tuae, & recordatus mei fueris, nec oblitus ancilla tuae. 1. Reg. 1. 11.

Hac dicit Dominus: recordatus sum tui, miserans adolescentiam tuam. Jer. 2. 2.

§. III.

Misericordiae Dei est, videre, prospicere; est facies Christi.

Jam letus moriar, quia vidi faciem tuam. Gen. 46. 30. Facies Christi est ejus misericordia; de qua Ex. 33. 13. *Si inveni gratiam in conspectu tuo; ostende mihi faciem tuam.* Hugo Card. in Gen. hic.

Dominus de caelo prospexit. Pf. 13. 2. Prospicit; suam in nos benignitatem ostendens. S. Chrysof. hic.

Aspexit, & dissolvit gentes. Habac. 3. 6. Aspexit, hoc est, miserus est, & fecit penitentes. S. August. de Civ. l. 8. c. 22.

Osten-

Ostende faciem tuam, & salvi erimus. Pl. 79. 4. Aspectus Dei salus nostra est; atque in ejus vultu nostrum est adiutorium. S. Ambrosius.

Vidit hominem. Matth. 9. 9. Respexit Jesus Matthæum oculò corporali; sed multò profundius oculò pietatis internò, seu compassionis affectu; sicut respexit Petrum post trigram negationem. Dionys. Carth. hic.

§. IV.

*Misericordia Dei propria,**Ex Veteri.*

Hi sunt dii tui Israel. Ex. 32. 4. Vitulum populus fabricavit; sed non deslitit Deus à benignitate: negaverunt Deum homines, sed Deus seipsum non negavit. Isti, inquit, sunt dii tui Israel, & tamen pro amore suo Deus servat eos. S. Cyrill. Jerof. Catech. 2.

Hi sunt dii, qui percusserunt Egyptum omniplagà in deserto; confortamini, & estote viri Philistinum. 1. Reg. 4. 8. *Timueruntque valde Philistinum dicentes: venit Deus in castra.* ib. v. 7. Philistinorum Duces, ut milites timore prostratos in pugnam accendant, ajunt, *hi sunt dii &c.* Lyran. isti, ut excludant timorem ab aliis, hoc dicebant. Nè timeant ut Deum; tacent misericordem, percussorem vulgant; nec ineptè: nam Deus non esset, ni misericors. Naxera in Jos. 7. §. 25.

Vivit Dominus Deus Israel si erit annis his vos &c. 3. Reg. 17. 1. Benè committitur Eliæ pluviæ dispensatio: non enim divina Bonitas posset videre tantam hominum indigentiam, quia mox subveniret eis. S. Basilius Seleuc. or. 11. O lingua, quæ cælum frans! ô Domini in homines charitas! servo committit, res conditas gubernet. Reveritus siquidem est ardorem pietatis suæ, & Eliæ creaturæ habenas permisit. Baeza t. 2. l. 11. c. 2. §. 2.

Elias quidem in turbine tectus est. Eccl. 48. 13. Cur? nè peccatores videat; quos sustinere non potest. S. Basilius Seleuc. or. 11. de Elia, cum raperetur, ait in persona Dei: tibi peccantes cernere, grave spectaculum; mihi verò, qui sum Dominus, lex de humanitate præscripta est; meipsum debitorem clementiâ constitui. Tu ergò sub diversorium à peccato liberum, carne vestitus cum Angelis conversare: ego verò per incarnationem ad homines veniam; ego in eorum salutem curram, Baeza t. 2. l. 9. c. 3. §. 4.

Ut faciat opus suum. II. 28. 21. Opus proprium Dei est, misereri, & parcere, condonare: non suum, sed alienum est, irasci, punire. S. Hieron.

Nunquid oblivisci potest mulier infantem suum? II. 49. 15. quali misericordia matris in filios non tam sit opus liberæ voluntatis, quàm opus naturæ. Et nihilominus vincit misericordiâ Deus cunctas matres. Baeza t. 2. l. 11. c. 2. §. 2.

Revertere avertatrix Israel, quia sanctus ego sum. Jerem. 3. 12. Hebr. & Sepuag. *quia misericors ego sum.*

Ex Novo, & Patribus.

Neminem voluit scire, & non potuit latere. Marci 7. 24. Hugo Card. hic. non potuit latere de misericordia. Sicut dicitur de homine largo; quod non potest concedere solus. Sylveira in Matth. 15. l. 6. c. 2. t. 4.

Non misit Deus Filium suum &c. Joan. 3. 17. Pius, benignus, & misericors, Deus est, qui vult homines salvos fieri: sed peccatores increduli eum ad judicandum trahunt. Iniquitas tribunal judiciale constituit; salvare vellet, non judicare. Simon. Cas. l. 11. c. 6.

Pater misericordiarum, & Deus totius consolationis. 2. Cor. 1. 3. Alibi sæpè vocatur Deus, *dominator terra*; vel *Dominus cæli, & terra*: ubi verò de misericordia ejus agitur; non Dominus, sed *Pater* dicitur *misericordiarum*. Quasi non possit dominari pro libitu suæ misericordiæ, eamque continere; sed sit opus naturæ. Baeza t. 2. l. 11. c. 2. §. 2.

Non Pater ultionum dicitur, sed misericordiarum: non modò, quod pater videatur misereri potius, quàm indignari; sed quod miserendi causam sumat ex proprio, ulciscendi magis ex nostro. S. Bernardus l. 1. de Nat. Apud Velloso in Judith. 7. Paræn. 34.

Deus omnipotens, & clemens; cujus natura bonitas, cujus voluntas potentia, cujus opus misericordia. S. Leo l. 2. in solemn. Nat. D.

Religiosus carnifex stringit gladium. Patris erat, quod levavit; Dei fuit, quod pepercit. S. Zeno Veron. l. 3. agit de Abraham immolante filium. *Deus, cui proprium est, misereri semper, & parcere*, canit Ecclesiast.

§. V.

*Misericordia Dei immensa, incomprehensibilis.**Ex Veteri.*

Osculatur est Joseph omnes fratres suos. Gen. 45. 15. Joseph autem venditores suos osculatur flendo, quando Christus suis peccatoribus reconciliatur plurimum miserando. S. Bonavent. l. 4. D. 5. Pent.

Congrega jumenta tua. Ex. 9. 19. Eccle clementiam Dei, qui, etiam irascens, iram clementiâ diluit, penamque mitigat. Cornelius hic.

Sit inter vos, & arcam, spatium cubitorum dutum millium. Jos. 3. 4. At Novi Testamenti arca Christus omnes accedit, omnibus se sociat. Bessus D. 3. Pent.

Ut inam appenderentur peccata mea, quibus iram merui. Job. 6. 2. Quantumcunque magnum peccatum sit, major est misericordia Dei. Quod si vis scire, pone peccata in statera crucis. Hugo Card. in Gen. 4.

Miserere mei Deus secundum magnam misericordiam tuam.

miser ricordiam tuam. Pl. 50. 1. Dei misericordia tanta est; ut nullâ oratione explicari possit, nullâ cogitatione comprehendi; mentemque omnem excedat, ac rationem superet. S. Chrysof. hic. Magnam quero misericordiam; quia non deceat tuam magnificentiam parva dare: imò exaudiri dignus non essem, si à magno parva peterem. Ego enim te illum alterum Magnum Alexandrum existimo, qui non attendis, quid me oporteat accipere, sed quid deceat te dare. Urbanus IV. P. in Pl. 50.

Emitte verbum suum, & liquefaciet ea. Pl. 147. 18. Non desperet nix, non desperet nebula, non desperet crystallum. De nive, tanquam de lana, conficitur & tunica. Nebula illa in poenitentia salutem invenit; quia, quos prædestinavit, illos & vocavit. Sed licet sine inter prædestinatos durissimi, & multò quasi tempore congelaverint, & crystallus facti sint; non erunt duri misericordiae Dei. *Emitte verbum suum &c.* S. August. hic. Excedit pietas Jesu omnem quantitatem, seu numerositatem. S. Bernardus f. 1. in Vigil. Nat. D.

Secundum magnitudinem ipsius, sic & misericordia illius cum ipso est. Eccl. 2. 23. Syrus: *sicut majestas ejus, ita & misericordia ejus.* Tigurina: *quanta majestas est ipse, tanta est ejusdem misericordia.* Significat Syracides hic; ex magnitudine majestatis, & potentiae, oriri magnitudinem divinæ misericordiae, & clementiae: magni enim animi, & celsæ indolis, est, iræ dominari, injuriis non moveri, peccantibus parcere; imò benefacere. Cornelius hic.

Quia non defecerunt miserationes ejus. Thren. 3. 22. quia in nullo deficiunt, ut non de fonte fluant pietatis; si cujuslibet conversio non defecerit. S. Paschasius hic.

Fili hominis, leva planctum super regem Tyri. Ezech. 28. 11. Quam bonus Deus! qui etiam eos, qui se negaverunt, deslet! & hoc venit ex amoris affectu. Origenes hic hom. 13.

Ex Novo, Patribus, & aliis.

Fili, tu semper mecum es. Luc. 15. 31. O quid facit vis amoris! quamvis malo filio non esse nescit, non esse non potest, pater: videt filium degenerasse animò; videt paternæ pietatis, paterni generis, nihil habere; & tamen nuncupat filium. S. Chrysol. f. 4.

Videns civitatem, flevit super illam. Luc. 19. 41. Sicut potestas, & honor, decent regem; sic pietas, dolor, deceat Pontificem. *Non habemus Pontificem, qui non possit compati &c.* Hebr. 4. 15. Ostenditur autem hæc pietas Christi magna: quia in die summi honoris sui in terris non cessabat à lacrymis per affectum compassionis. S. Bonavent. hic.

Benignus est Deus; nec ullus homo poterit illius benignitatem satis prædicare. Imò etiam si omnes omnium hominum linguae simul coacervarentur; nec sic quidem partem aliquam benignitatis illius enarrare possent. S. Cyrill Jer. Catech. 2.

Considera scintillam, quæ casu incidit in pelagus: siterene se aliquo potest, aut apparere? Quantum scintilla ad pelagus collata; tantidem est hominis malitia, si eam componas cum benignitate Dei. Imò verius non tantidem; sed tantò amplius præcellit clementia Dei: pelagus enim, etsi eximia sit magnitudinis, suum tamen habet modum; Dei autem clementia nullò clauditur fine. S. Chrysol. Enarr. in II. Proemio priore.

Infans, licet nihil possit proficere, aut propriis pedibus accedere ad matrem nequeat; nihilominus volvitur, clamat, & plorat, inquirens matrem: erga quem summâ misericordiâ afficitur mater, & gaudet de infante quarente eam cum labore, & clamore. Et cum non possit infans ad eam pervenire; nihilominus, ob multam pueri inquisitionem, ipsa mater abit ad illum, amore pueri capta; & amplectitur, fovet, atque alimentum profert summa cum dilectione. Hac ipsum benignus quoque Deus facit in anima ad eum accedente, & ejus desiderio detenta. S. Macarius homilia 46.

Perisset totum, quod Deus fecerat; nisi misericordia subvenisset. S. Chrysol. f. 42.

Ecce occurrit nobis Pater misericordiarum cum gratia, Mater misericordiarum cum gratia; Filius, qui est lux misericordiarum, cum gratia. S. Bonavent. f. 2. in hex.

Manus est virtus Christi, quæ habet quinque attributa, quasi quinque digitos, quibus Deus cuncta operatus est. Primus potentia, secundus sapientia, index; misericordia medius, qui largior est aliis; sicut *miser cordia ejus super omnia opera ejus*, gratia quasi medicus tangens venam cordis; justitia auricularis; quia minor aliis apparet nunc S. Vincent. Ferr. f. 3. de S. Joan. B.

Ex ipsa misericordia detinemur, nè cadamus; cadentibus manus datur, ut resurgamus. Ipsa nos adjuvat, ut vincamus; ipsa nos salvat, nè pereamus; ipsa expectat dulciter, cum redire tardamus; ipsa porrigit manum, dum petimus; aperit, cum pulsamus; in venit ipsa bonum, quòd quarimus; emollit cor ad poenitentiam; citò dimittit offensam; & per peccatum factam non tenet injuriam: dat largiter gratiam, multiplicat datam, servat multiplicatam. Multis, & miris modis Deus ex misericordia impedit, nè fiat peccatum; dat adversa, ut purget peccatum &c. O quam multiplex, & magna, est misericordia Dei! ò quam bene, qui ad ipsam confugiunt! ò quam male, qui bene non utuntur! cum in peccatis multis jaceant sub respectu ejus. Simon Cas.

l. 1. c. 26.

§. VI.

Misericordia Dei facilis, velox, ad remissionem.

Num. I.

*Figura, Parabola.**Ex Veteri, & Novo.*

*F*acies propitiatorum de auro mundissimo, Ex. 25. 17. Oleaster hic: nusquam legimus, Deum in hoc Mundo instituisse domum justitiæ, quâ reos puniret, aut saltem judicaret; sed, cum sit clemens, domum, quâ peccatis nostris propitiaretur, instituit non unicam, sed pene infinitas: quot enim sunt Ecclesiæ, tot sunt domus propitiationis. Sed non idèo putes te impune peccatorum: quoniam tantò severiorem in altero Mundo construxit, quantò in hac vita constituit Benigniorem. Ramirez in ep. 4.

Impleverat gloria Domini domum Domini. 3. Reg. 8. 11. In dedicatione felicet. Quò porò illud modò? nempe in condonando, & propitiando. Et verè templum illud propter propitiatorium adificatum est; quod erat ex ligno Cethim. Ex. 25. 17. Alii dicunt, ex spina, quod auro tegebatur. Hæc est gloria Domini, spinas ipsas peccatorum auro charitatis convertire. Doultreman l. 4. Sect. 4.

Per omnes rivus Juda ibunt aqua, & fons de domo Domini egredietur, & irrigabit torrentem spinarum. Joel. 3. 18. Quid ais? spinis, non aquis, repletus es. Exaruisisti, nec modò non irrigas, sed & pungis, sentibus peccatorum plenus. Noli timere; fons, qui è domo Domini egredietur, non ad lilia currit, non ad pomaria desluit; spinas alluit, *torrentem spinarum*: & adeò profuit; ut rigari potuerit ab ea, versis in rosas spinis: cujus odore non modò domus, sed Ecclesiæ tota, repleta est. Pharisei invitantis obliviscitur. Luc. 7. & folius recordatur peccatricis; illius dapes negligit, hujus lacrymis reficitur. Adest Samaritana è Sichem. Joan. 4. torrens spinarum; mox & cibi, & Discipulorum oblitus, eam alloquitur, sanat; ex pellice in Dei sponfam convertit. Nimirum fons iste spinas amat: non enim venit vocare justos, sed peccatores. Oliva t. 2. Strom. §. beati omnes, qui sperant.

In die illa erit fons patens domui David. Zach. 13. 1. Per hunc fontem intelligit Hieronymus, Rupertus, Hugo, Baptisnum. Remigius doctrinam Christi. Haymo misericordiam Dei. Cornelius hic.

Patientiam habe in me. Matth. 18. 26.

Omne debitum dimisi tibi, quoniam rogasti me. Math. 18. 32. Non quia triduo in pane, & aqua, in ediam sustinuisisti; non quia nocturnis te macerasti vigiliis; non quia peregrinando te fatigasti &c. sed quia rogasti me: Eòdem momentò, quò tu percussis pectus, commoventur ei omnia viscera: simul & rogas, & impetras. Inc. Auth.

Citò proferte stolam primam. Luc. 15. 22. Ratto, quòd citò exaudiat: quia peccator in

vera, & extrema, necessitate est. Oforius. f. 2. D. Pass. Tanta signa benevolentia erga filium, qui universa bona sua dissipaverat, ostendit pater; ut plura non posset erga eum, qui victor, ac triumphator, de hostibus rediisset. Bellarminus in Psal. 50.

Cecidit super collum ejus, ut amoris onere onus tolleret peccatorum. *Cecidit &c. & osculatus est eum.* Sic Pater judicat, sic emendat; sic peccanti filio dat oscula, non flagella. Delicta non videt vis amoris; & ideo pater peccata filii redemit osculò, clausit amplexu; nè nudaret pater filii crimina. His auditis adhuc moramur? adhuc non redimus ad patrem? Non dixit: unde venisti? ubi fuisti? ubi sunt, quæ tulisti? quare tantam gloriam tantà turpitudine commutasti? sed, *citò proferte stolam primam* &c. S. Chrysol. l. 3. Cum iis etiam, qui ipsum deserunt, amanter herere contendit, & rogat; nè indigni habeantur, & repellantur. Eis, cum procul absunt tamen accedentibus occurrit, & prodit obviam, totosque complexus osculatur: nec superiora maleficia exprobat; sed ea bona, quæ adsunt, diligit, festum diem agit; convocat amicos, id est, bonos, ut sit omnium letantium habitatio. S. Dionysius Areop. ep. ad Demophilum Monachum. Non objurgat, non repellit; sed mare imitatus, quod fluvios ad se redeunt non objurgat, licet longis ambagibus fugiti vi per orbem erraverint: sed continuo ipsos sinu, unde fluxerant, recipit, suorumque thesaurorum facit participes. Si tantà benignitate à Deo recipitur talis notæ filius, qui ad illum non alia de causa revertitur, quam quod fama se sentiat mori; quid de vobis dicam, qui ad Deum revertimini eò tempore, quò omnium commodorum, & deliciarum, copià abundatis, totumque amore Dei relinquitis! ô quantò affectu vos suscipiet! Segneri die Jovis D. Pass.

Hesperus Lem: *Citò venit, sed recedit. Misericordia ejus præveniet me.* Ps. 58. 11. Picinelli.

Num. 2.

Exempla ex Veteri.

Adam ubi es? Gen. 3. 9. ad Adamum post peccatum Deus citò venit; nec dicit ei, ô secleratissime, cui tot beneficia contuli, quid fecisti? sed, *Adam ubi es?* non est oblitus nominis ejus, licet ille Dei oblitus sit. Stella in Luc. 13.

Fecit Deus quoque Ada, & uxori ejus, tunicas pellicæas, & induit eos. Gen. 3. 21. Induit eos, ad ostendendam suam erga eos pietatem; & ut sic daret aliquam spem de sua reparatione; eò quòd jam incipiebat de eis curare. Unde ab isto loco incepit nostram necessitatem revelare: & tunc consummavit; quando januam paradisi per suam Passionem aperuit. S. Thomas Aqu. in Gen. hic.

Peccavi Domino. 2. Reg. 12. 13. Et statim Propheta subjunxit: *Dominus quoque transiit peccatum tuum.*

Misericordia tua subsequetur me omnibus diebus vitæ meæ. Psal. 22. 6. Ut me retrahat,

trahat, & convertat. S. Anastasius Sinaita in Psal. 6. misericordia tua subsequetur me servum fugitivum, qui semper ad peccatum confugio. Nota: non dici à Davide, quòd peccator misericordiam quarat; sed è contrario magis, quòd indulgentiam reum, misericordia peccatorem, indagat. Derogare id videtur majestati Dei: verum plus Deus defert nostræ salutis, quàm suæ existimationi. Didacus Niss. f. 6. D. 5. Quad. §. 5.

Beati immaculati in via, qui ambulant in lege Domini. Pl. 118. 1. Mox de improbis ait: *non enim, qui operantur iniquitatem, in viis ejus ambulaverunt.* v. 3. Observat S. Hilarius, quòd iustis unam solum viam Vates indicat, peccatoribus plures. Cur hoc? quia, cui una solum via, eaque angusta, lubrica, periculosa; is suspensò pede, & magno cum metu perendi & viam, & vitam, iter carpit. At cui multiplex via ostenditur; is magnò animò iter suscipit. Deus ergo, ut timorem injiciat iusto, arctat illi viam cœli; ut sollicitus vivat, nè ab ea, aberet. Peccatori autem, qui jam illi è domo excessit, plures demonstrat vias; ut faciliùs redire queat, neque errare timeat. Didacus Niss. D. 18. Pent. §. 4. Deus novit & iusto se exhibere, quasi sit absque misericordia; & peccatori, velut sit absque justitia; idque: ut huic animos addat; illum frangat. Id. ib.

Vocavi, extendi manum meam. Eccl. Prov. 1. 24. Cajetanus censet, quatuor gratia Dei beneficia hic denotari: in vocatione beneficium excitandi; in extensione manûs, obligationem auxilii; in consilio, instructionem ad eligenda bona; in increpatione, monitionem ad fugienda mala. Præterea manus extendere, est pacisci, & reconciliari, volentis, q. d. Deus: ego injuriarum mihi à vobis illatarum oblitus, prior extendi dexteram, invitans vos ad reconciliationem meam; utque vos vicissim in signum renovati foederis, dexteram vestram meæ confereretis. At vos me extendentem manum respiciatis; vestram retraxistis. Beda: extendere manum, est signum summi amoris, & desiderii, quò Deus homines omnes expansis charitatis brachiis complecti, stringere, sibi que unire, satagit. Hac de causa Christus in cruce brachia extendit; ut iis totum Mundum amantissimè complecteretur: imò extendit manus, quasi rogans, & obsecrans, ut ad eum accedamus. Cornelius hic.

Surge, propera amica mea. Cant. 2. 10. Surge per fidem, propera per spem, & veni per charitatem: fides enim timorem excitat, quò peccator incipit surgere; spes vires auget, ut properet ad obtinendam veniam; charitas contritionem perficit, quâ ad Deum venit. Sed quomodo peccatori dicitur, *propera amica* Eccl. qui est inimicus, corvus, foedus. Sed nonne Christus Judæ? *amice, ad quid venisti?* Matth. 26. 50. Qui ergo peccatorem obstinatum vocavit amicum, propter pristinam amicitiam; quid mirum, quòd vocet amicum eum, quem excitat, vocat, & trahit; ut amicum faciat? de Ponte. hic. Id.

Revertere. Cant. 6. 12. Ideo tam crebro

ei *revertere* dicitur; ut, etiam si conversa deliquerit, in desperationem non decidat; sed à peccandi consuetudine spei indulgentiâ resipiscat. S. Justus Orgel. hic.

Tu fornicata es cum amatoribus multis; tamen revertere ad me, dicit Dominus & ego suscipiam te. Jer. 3. 1. Quia quocunque fluant homines per peccata, semper superferitur Dominus; sicut avicula super nidum, cum pulli ejus rapiuntur, clamitans: *tu fornicata es* Eccl. Hugo Card. in c. 1. Gen. O summa, & in enarrabilis, pietas Domini Dei nostri! fornicatur uxor alicujus hominis, & statim expellit, & vix unquam ei parcat. Sed peccat anima, Christi sponsa; nec unò tantum, sed pluribus peccatis, sed modis innumeris, cum Mundo, carne, diabolo: & si redeat, statim eam vocat ad se, & omnia peccata condonat; imò, quòd majus est, nolentem redire vocat; ut redeat; & ut revertatur, vocare non cessat. S. Bonavent. l. 4. 1.

Ipsa gemens conversa est retrorsum. Thren. 1. 8. *Aures tue audient verbum post tergum momentis.* Isa. 30. 21. Quia, si nos ei terga dedimus; pius, ac clemens, Dominus non dedignatur revocare nos, de post tergum nostris exasperatus malis; ut ad eum, quasi retrorsum, faciem convertamus; & unde cecidimus, redeamus. Apoc. 2. 5. *Memor esto, unde excideris, & age penitentiam.* Joan. 20. 14. *conversa est retrorsum.* S. Palchafius hic.

Ex Novo.

Invenerunt puerum. Matth. 2. 11. Exhibet se nobis puerum in remissione peccatorum, si offendisti puerum, cito, & modico, & pomò, vel ovò, ei reconciliaris: sic & poenitens Christo. S. Bonavent. l. 1. in Epiph. D.

Extendens manum. Math. 8. 3. ait Glossa, qui misericordiâ tendit affectum. Scilicet, quando auxilium divinæ misericordiæ impendit, ait Remigius. Cornelius hic.

Pedes capillis capitis sui vergebat. Luc. 7. 38. Vidit, & accedens pedes ejus tenuit. Duc rogo, ante oculos tuos; quæ manus? cuius tenuerunt pedes? Illa mulier, quæ erat in civitate peccatrix; illa manus; quæ erant iniquitate polluta; illius tetigerunt pedes, qui ad Patris dexteram super angelorum verticem sedet. S. Gregor. ep. 22. ad Gregoriam Cubiculariam Augusta.

Erant appropinquantes ei peccatores. Luc. 15. 1. Comitatus magnæ animorum. Quid mirum, quòd ad Christum appropinquant peccatores; quando eò se demittebat, ut ad domos eorum diverteret; tamque amicè, & blandè, cum eis consuesceret? Didacus Niss. D. 3. Pent.

Hic peccatores recipit. Luc. 15. 2. Hic est titulus honorificus Christi, quò semper gloriatur; & quem vult sibi omni in loco inscribi, & affigi. Marchantius D. 3. Pent. *Dominus Deus ignis consumens est,* Deut. 4. 24. In lege gratia se Lucem vocat. Joan. 8. 12. *ego sum lux Mundi.* In Lege veteri ignis consumens erat, qui omnia amburebat, & depascebatur: in lege gratia totus lux est, merus amor, & suavitas. Quid miratur ergo, quòd tantus ad eum peccatorum, & publicanorum, confluxus? Didacus Niss. D. 3. Pent. Hodie

Hodie in domo tua oportet me manere. Luc. 19. 5. Hodie, inquit, me querere cepisti, hodie in domo tua oportet me manere. Verum est igitur, quod per Prophetam dicitur: quia peccator, quacunque hora conuersus fuerit, & ingemuerit, vita vivet, & non morietur. S. Eusebius Emis. in Dedic. Eccl. Latro in cruce neque unâ die opus habuit: & quid dico unâ die? neque brevi horâ. Tanta est Dei erga nos misericordia. S. Chrysof. in Gen. hom. 27.

Venit ad Jesum nocte. Joan. 3. 2. Cur Nicodemus nocte, & occulte, veniens non reprehenditur? Rupertus l. 3. ignoscendum est illi, & expectanda eius lactens, & edentula, fides, donec crescat, & proficiat. S. Ambros. in 23. Luc. veni & tu, vel sero, vel nocte, vel quacunque horâ: quodcumque veneris, inuenies Jesum adfufcipiendum paratum, nec minorem seruius venientibus mercedem piâ largitate solventem: nam & qui sextâ horâ venit, non est mercede fraudatus; & qui undecimâ, plenitudinem mercedis accepit. Apud Sylveira hic.

Sententiæ Scripturæ.

In seruis suis miserabitur. Deut. 32. 36. Dei misericordiam verè Dei consolatione à Moysè dictam volunt fratres; sive quòd vox Hebræa Itneham misereri sonet, & consolati; sicut quod bonus Deus, cum veniam præstat, magnam capit voluptatem. Velloso in Judith. 7. Para. 34.

Dixi, confitebor adversus me iniquitatem meam Domino, & tu remisisti. Pl. 31. 5. O magna utilitas confessionis peccati! maxima quoque benignitas miserantis Dei! qui ad solum confitendi propositum remittit peccatum: non enim dixit, confiteor, sed *confitebor*, id est, proposui confiteri iniquitatem meam, & statim remisisti. Gerson. Medit. in Pl. 2. pœnit.

Eritque antequam clamem, ego exaudiam; adhuc illis loquentibus ego audiam. Ps. 65. 24.

Pro Christo legatione fungimur, tanquam Deo exhortante per nos; obsecramus pro Christo, reconciliamini Deo. 2. Cor. 5. 20. singula verba multò pietatis nectare stillant: non quavis legatione Paulus pro Christo fungitur; sed hac obsecrativâ: quasi Christus per ministros suos quotidie obsecratos accedat. Nec satis habet optimus Salvator, monere, suadere; sed rogat. Mediator enim noster est, & pariter cum bono nostro, sanguinis sui fructum sic carpit suavissimum. Ramirez in ep. 4. v. 21.

Sententiæ Patrum, & aliorum.

Nullum aliud est ei (Deo) præterquam hoc solum opus, ut homo salvus fiat. Clem. Alex. or. adh. ad Gentes.

Deus ex multa benignitate, & clementia, hominem retinet, & complectitur: sicut cum pullus è nido exidit, materavis è nido advolet. Si quando autem serpens pullo devoraturus inhiat; mater circumvolat, natos, charissima pignora, deslens, Deus autem Pater & suum querit figmentum, & ei, quod lapsum est, medetur, & feram persequitur; & pullum rur-

Polyanth. Sacr. Tom. II.

sum in nidum recipit, ut rursum advolet, incitans. Id. ib.

Deus meus, cornu salutis meæ, & susceptor meus! ego infelix! ego te irritavi, ego malum coram te feci, furorem tuum provocavi, iram promerui, Peccavi! & passus es; deliqui, & adhuc sustines. Si pœniteo, parcis; si revertor, suscipis; dum differo, præstolaris. Revocas errantem, invitâs repugnantem, expectas torpentem, amplextaris redeuntem. Doces ignorantem, moerentem mulces, à ruina suscitâs, post lapsum reparas: petenti largiris, quærenti inveniris, & pulsanti aperis. S. August. l. Medit. c. 2.

Non sicut ipsi deseruerunt te Creatorem suum, ita & tu deseruisti creaturam tuam: ipsi convertantur, & quærent te; & ecce ibi es in corde eorum. S. August. l. 5. conf. c. 2.

Dic solum: offendi! dic ex animo, & pura mente; & soluta sunt omnia. Non adeo cupis dimitti peccata tua; sicut ille cupit, peccata tua dimitti. S. Chrysof. hom. 36. in Acta.

Benignus est Deus: & quemadmodum parturiens cupit eniti foetum; ita & ille cupit effundere suam misericordiam. Id. or. de B. Philogonio.

Convertere Domine &c. Pl. 6. 5. ponit assidue illud *Domine*: veluti quandam rationem adducens gratiæ condonationis. Est enim hæc nostra spes maxima, ejus ineffabilis clementia, ac benignitas; & quòd suapte naturâ sit propensus ad condonandum. Id. hic.

Suavis Dominus, & mitis, patientem habet janua pietatis; nec recusat inde pulsantes, sed accusat potius negligentes. Neque enim aliquid petitur, quod non habeat; ut, cum non dederit, erubescat. S. Fulgentius serm. omni tempore dicendò.

Priusquam peccator pertingat ad janua, tu ei aperis; antequam tibi proclidas, manus ei præbes; antequam lacrymas profundat, tuas super illum miserationes effundis: charitas tua, nostræ salutis cupidissima, se ipsa ad nos inclinat. S. Ephrem de animæ afflict. Apud Did. Nis. Dom. 18. Pent.

Quis non stupeat charitatem Dei spreti, & revocantis! S. Bernardus l. 82. in Cant.

Non arclatur numerò, non clauditur sine, nullas omnino habet metas, divina clementia. Sit, qui invocet; erit, qui exaudiet. Sit, qui pœniteat; non deerit, qui indulgeat. Non huic pœnitenti multorum annorum jejunia imponuntur; non nudipedulibus, vel sacò, afficitur: simul & conficitur, & justificatur, & glorificatur. Arnoldus Carn. sup. illud Joan. 19. amen dico tibi &c.

Antequam puniat Deus, & exerceat sua dura flagella, quatuor misericordias porrigit peccatoribus Deus. Primam misericordiam, scilicet sententiam suspendentem offert peccatoribus; dum pedes cruci igne affixos: non enim ad executionem sententiæ currit, non festinat ignis; sustinet, dissimulat, expectat. Secundam misericordiam, scilicet ad pœnitentiam revocantem, peccatoribus offert; dum manus expandit, quasi omnes peccatores ad pœnitentiam vocet, & trahat, dicens eis illud Matth. 11. *venite ad me omnes.* v. 28. Terciam misericordiam

O

cordiam

cordiam, videlicet offensas dimittentem, inclinatio capite offert Christus: quia amorose paratus est remittere peccatum, recipere, & dare, osculum; & insuper offerre pacis vinculum. Quartam misericordiam, gratiam offerentem apertò latere, ostendit; unde sanguis nostræ redemptionis, & aqua nostræ ablutionis, charitate largissimè defluerunt. Unde II. 55. 1. Dominus vocat omnes peccatores dicens: *omnes sitientes venite ad aquas*. S. Bernard. t. 2. l. 19.

Cùm non nisi coactus percutiat; quid afferri potest, quin, nativâ suâ bonitate utens, indulgentem se nobis præbiturus sit; modò nosmetipsos nostri misereat, iustisque Patris visceribus viam patefaciamus. S. Gregor. Naz. or. 26. in plag. grand.

O Summa, & inenarrabilis pietas Domini Dei nostri! fornicatur uxor alicujus hominis, & statim eam expellit, & vix unquam ei parcat. Sed peccat anima Christi sponsa, nec unò tantum, sed plurimis peccatis, sed modis innumeris, cum Mundo, Carne, diabolo: & si redeat, statim eam vocat ad se, & omnia peccata condonat: imò, quòd majus est, nolentem redire vocat, ut redeat, & ut revertatur, revocare non cessat. Tu fornicata es cum amatoribus multis; tamen revertere ad me, & ego suscipiam te. Jer. 3. 1. S. Bonaventura Serm. 41. de Sanctis.

Redi ad cor tuum tandem aliquando, redi verus Adam! vide, ubi, & quomodo, te requisivit, & invenit novus Adam. Ostendam tibi in corpore suo ignominias animæ tuæ. Non satis fuit, quòd per colaphos, & nova irrationum genera, post te fugientem clamitans, & miserans, percurrit; & usque ad novissimum Crucis supplicium, te, animam efflantem, affecutus invenit, & apprehendit. Quis enim latro, ille, nisi Adam fuit? qui, ex quo primum in paradiso sui ipsius homicidium perpetravit, tandem à Christo fugit reus, & abscondit se; donec in crucis articulo novissimè consumptus, & comprehensus, fugere, & latere, amplius non potuit: ubi tandem comprehensus à te, bone Jesu! conversus est, culpam suam confessus est, poenam liberam amplexus est. Drogo Ost.

Fasciculus stapparum in ingentem ignem missus non ita repentiè incenditur, quàm repentiè Deus peccatis nostris, propter ineffabilem pietatem, & misericordiam suam, ignoscit; dum verè nos poenitet vitæ acta. Bloisius par. an. c. 2.

O ineffabilis misericordia tua, Domine! que supra id, quàm cogitari potest, declarata est. Nam nescientes te sollicitè quæstisti; deserentes te non deseruisti; peccantibus tibi benignissimè indulxisti; aversis longius à te viam ostendisti æternæ salutis. Si tam pius factus es inimicis, quid eris amicis? Thom. Kemp. conc. 1. de Incarnat. Christi. Vide plura Humanitas Christi. Crux. Passio.

§. VII.

Misericordia Dei patiens, longanimitas.

Num. 1. Figura, & Symbola.

Ex Veteri.

Ecce constitui te Deum Pharaonis. Ex. 7. 1. Cur non dicitur constitutus Deus elementorum? nam super illâ quâdam divinâ potestate

eminuit: aquas per medium divisit, easque in sanguinem convertit: percussio pulvere terræ, fecit sciniphes in universâ Ægypto. Aerem tenebris replevit; ignem, missò Aaron cum thuribulo, repressit: & Pharo tamen ei restitit. & Moyses positus est à Deo, ut elementis imperaret, ac Pharaonis malitiam in multa patientia sustineret: divina autem potestas in Moysè magis patebat eâ sufferentiâ, quàm jussione, & imperiò, in elementa. Oleaster: expende, quæso, quanta sit dignitas S. Moysis; quem Deus sic evexit, ut Deum Pharaonis constituerit; & similiter, quanta sit prudentia ejus, & misericordia, ut non eum statim occideret; sed patientiâ quasi Dei tulerit, & monerit. Sylv. in Luc. 10. 3.

Circumierunt civitatem secundò die semel, sic fecerunt sex diebus. Jos. 6. 14. Cur ad primum clangorem buccinæ primâ die muros non prosternit: ut inrueret in punitione Dei tarda molimina. S. Chrysof. hom. 5. de poenit. cum struit, velociter struit; cum destruit, tardè destruit. Sex diebus Deus caelum, & terram, fecerat. Hic igitur tam velox in construendo, cum expetit unius urbis demolientiæ consilium, inventus est bonitate tardus. Mundum universum sex diebus construis, & unam urbem septem diebus solvis? Num potentia imbecillior? sed clementia diutius tolerat. Nec silentiò in hostes irruit Josue; aut somnò oppressos occupat; nec ad primum tubæ sonum muri corrumpunt; sed clamoribus buccinæ, & militum vociferationibus, omnia complet: ut somnolentos increpet: pigritantes excitet. Arcones in II. 1. Disc. 3.

Labor, & partibus Sichimam. Pl. 59. 8. S. August. hic: Sichima humeri interpretatur. Quomodo dividit humeros? ut alios gravent peccata sua, alii tollant farcinam Christi: alia farcina premit, & aggravat te. Matth. 11. 30. *onus meum leve*. Dominus languores omnium, dolores, & dolentes, portavit: hos humeros nobiscum dividit. *Pater mi! Currus Israel, & auriga ejus*. 4. Reg. 2. 12. Abul. q. 19. currus Israel vocatur: quia ad currum pertinet sustentare. Sic enim Elias sustentavit Israel; supportando defectus eorum, & providendo eis in necessitatibus. Arcones in II. 3. Disc. 7.

Meliora sunt ubera tua vinò. Cant. 1. 1. Duo sponsi ubera, duo in ipso sunt ingenitæ mansuetudinis argumenta: quia & patienter expectat delinquentem, & clementer recipit poenitentem. Gemina, inquam, dulcedo suavitatis exuberat in pectore Domini Jesu: longanimitas videlicet in expectando; & in donando facilitas. S. Bernardus l. 9. in Cant. Dextrum Domini uber est longanimitas, quâ patienter peccatores expectat; sinistrum uber est clementia, quâ clementer suscipit poenitentes. Hugo Card. hic.

Revertere. Cant. 6. 12. Quater dicit, *revertere*: ad significandam longanimitatem Dei in vocandis peccatoribus, in quatuor eorum ætatibus, pueritiâ, juventute, virili ætate, & senectute. de Ponte hic. Exh. 8. §. 1.

Ego quasi nutritus Ephraim portabam eos. &c. Of. 11. 3. Miram Dei patientiam, cujus & Paulus in Actibus Apostolorum 13. meminit, præsens locus magnificè fati inruit. S. Rupertus l. 5. hic.

Ex

Ex Novo.

Vis, imus, & colligimus ea? non. Matth. 13. 28. S. Chrysol. hom. 30. in Matth. multi tantâ poenitentia compuncti sunt; ut, cum antea perversi essent, electissimi postea inveniantur. Propterea Zizania jussit dimitti; ut poenitentia tempus præberetur. Paulus, Publicanus, Latro; cum prius Zizania essent, in optimum triticum mutati sunt: quæ quidem mutatio in feminibus impossibilis est; at in voluntate facilis, atque procliva. Oliva t. 2. c. 2. in festo Immac. Conc. Si Zizaniis Dei patientia non subveniret; nec Matthæum de Publicano Evangelistam, nec Paulum de persecutore Apostolum, nec Magdalenam de peccatrice poenitentem, Ecclesia possideret. S. Chrysol. 197.

Peregrè profectus est. Matth. 21. 33. Videtur Deus & dormire, & peregrè proficisci; dum longanimis est, & non è vestigio peccatorum poenas exigit. Theophylactus hic. Peregrinatio Dei, longanimitas Dei. Idem ibid.

Cum venerit Dominus vinea, Matth. 21. 40. Venit puniturus, qui semper adest; cur ergo recessisse dicitur? videtur Dominus à nobis recedere ex longanimitate: quia patiens redditor non è vestigio peccatorum poenas exigit. Escobar t. 6. Par. Chr. Sect. 3. Obs. 1.

Ecce anni tres sunt, ex quo venio quaerens fructum in ficulnea hac; & non invenio. Luc. 13. 7. Qui sunt hi tres, aut quatuor, anni, quibus Deus ficulneæ fructus expectat? nisi quatuor vitæ hominis partes; in quibus sapius ipsum visitat Deus vocando ad bonos fructus proferendos. Quid si in primo anno, hoc est, quando usus rationis jam adest, eos non proferat; Deus patienter expectat; reditque secundo annò, in secunda scilicet vitæ ejus parte. Qui si adhuc in sua sterilitate persistit, sustinet eum Deus longanimiter. Redit verò tertio annò, tertiâ ætatis parte; qui si adhuc in sua sterilitate persistat, ostendit se illi magis iratum; & fortioribus pulsibus, plaiisque morborum, & adversitatum, monet, minaturque; se vitæ solum abscisurum, quasi hominis nauci, & inutilis. de Ponte tom. 7. de Christ. hom. perfect. c. 14. §. 3.

Si velox ad poenam fuisset Deus, Paulum Ecclesia non possedisset: propterea distulit blasphemantem, ut Dei longanimitas ostenderet poenitentem. Lupum in Pastorem transtulit Dei longanimitas; Publicanum fecit Evangelistam. S. Chrysol. t. 5. hom. 5. de poenit.

Num. 2.

Exempla, & sententia.

Ex Veteri.

Adam ubi es? Gen. 3. 9. Nomine vocat occultatum: ut vocationis mansuetudine animetur; & timore mortuus cogitationes recollabundas assumat: adhuc mihi sermone communicat? adhuc voce me dignatur, adhuc me ut Pater advocat? nondum implet sententiam, *Pelyant. Sacr. Tom. II,*

quam antea minatus est; sed dat responsi locum? S. Chrysol. s. de Adam, & Poenit.

Poscitque Dominus Cain signum, ut non interficeret eum omnis, qui invenisset eum. Gen. 4. 15. Pius Abel obit, ut requie potiar; Cain impius superstes, ut poenitere possit. Escobar t. 1. mir. Chr. l. 9. Sect. 2. Obs. 2. Tradunt, illum (Cain) à clementissimo Deo ideo usque ad septem generationes fuisse dilatum; ut saltèm malis ipsis, & longævitate meritis, compulsus poenitentiam ageret; ut moretur absolvi. S. Hieron. ep. 125. ad Damasum.

Nequaquam ita fiet. Gen. 4. 15. Id est, non ita citò morieris, sicut credis: Deus enim per suam misericordiam peccatores expectat ad veniam, vel poenitentiam. Unde ipsum Cain non ita citò voluit mori; ut hic tempus haberet poenitendi. S. Thom. Aqu. hic.

Pluviam quadraginta diebus &c. Gen. 7. 4. Quid non erat ei possibile, ut unâ die totam pluviam induceret? quid, inquam, unâ die, unò momentò posset. Sed hoc dedità operâ facit; volens simul & timorem, & occasionem præbere; quâ possent poenam, quæ jam in foribus esset, effugere. S. Chrysol. hom. 24. in Gen.

Idcirco posui te, ut ostendam in te fortitudinem meam; & narretur nomen meum in omni terra. Ex. 9. 16. Sed quomodo Deus ostendit fortitudinem suam in Pharaone? non tam in plagis immittendis, quam in expectando peccatore. S. Theodulus in ep. ad Rom. potentia Dei est longanimitas, adeoque maxima potentia. Pl. 26. 14. *Viriliter age; & confortetur cor tuum, & sustine Dominum.* Si homo, ut Deum sustineat, & expectet, viriliter agere, & confortari, jubetur; quas vires requirit Dominus, ut peccatorem expectet? Bæza t. 2. l. 6. c. 3. §. 2.

Miserator, & misericors Dominus; longanimis, & multum misericors. Pl. 102. 8. Quid tam longanimum? quid tam multum in misericordia? Peccatur; & vivitur, accedunt peccata; augetur vita. Blasphematur quotidie; & facit solem suum oriri super bonos, & malos. Vocat undique ad correctionem; vocat undique ad poenitentiam; vocat beneficiis creaturæ; vocat per intimam cogitationem, vocat per flagellum correptionis, vocat per miseriam consolationis. S. August. hic.

Patiens, & multum misericors. Pl. 144. 8. Venit ad secundum argumenti locum, qui appellatur à parentia, quam non laudavit, quod terras suspendit, maria coërcuit, stellis eelum depinxit; sed tolerantem dixit excessus humanos: ut, qui puniri possent lege justitiæ, proberentur per patientiam Domini non perire. Casiodorus hic.

Expectat Dominus, ut misereatur vestri. Il. 30. 18. Grandis clementia Dei! ut expectet nostram poenitentiam: & donec nos à vitis convertamur, ille potentem contrahat manum, nè ferire cogatur. S. Hieronymus l. 9. hic.

Laboravi rogans &c. Jerem. 15. 6. Hebr. *laboravi rogans poenitere.* Id est, laboravi

O 2

rogans

rogans, & invitans te per Prophetas; ut poeniteres, teque converteres. Maldonatus vertit: Laboravi poenitendo, aut, ut Sanchez, miserendo. q. d. Sæpius decrevi punire vos; sed ductus poenitentia, & misericordia, revocavi sententiam; sperans vestri emendationem. Sed nihil obtinui; tantum fatigavi me. Cornelius hic.

Vocavi amicos, & ipsi deceperunt me. Cogitavit Dominus &c. Thr. 2. 8. quasi dicat: non statim fecit; sed diu ejus conversionem expectavit. S. Bonavent. hic.

Ex Novo.

Et cum sedisset. Matth. 5. 1. Expectatio benignitatis inclaruit: expectat enim nos in infirmitatibus, & tarditatibus, nostris. Tardi enim homines sunt ad credendum, quæ Christi sunt; tardi ad intelligendum, quæ sunt utilia; tardi ad agendum, quæ necessaria sunt; tardi ad poenitentiam, cum reliquerimus iter verum: & Dei benignitas, Dei patientia, charitas Christi, ad poenitentiam nos expectat. Simon Cass. l. 10. hic.

Patientiam habe in me. Matth. 18. 29. Citius debita recipit, qui patienter expectat; perdit impatiens exactor. Escobar t. 6. Par. Chr. l. 2. Sect. 2. Obl. 4. hic.

Jerusalem! Jerusalem! quoties volui, & noluiſti. Matth. 23. 37. *Volui, & noluiſti.* S. Chrysoſt. Jerusalem, Jerusalem! quæ usque nunc luctata es contra misericordiam meam tuis peccatis; nunc autem ipsam superasti. Hæc ille in opere Imperf. addit: volo enim in te misereri; sed vires misericordiae faciendæ non habeo; nec possum te amplius sufferre: in cessabilibus enim iniquitatibus tuis misericordia mea, quasi jam lassata à proposito suo defecit. Didacus Nisi, f. 4. D. 1. Quadr.

Invenit eos dormientes. Matth. 26. 40. Quoties & redis ad nos, & invenis dormientes? & tamen benignè suscitatis nos. Et iterum abis, secundo, & tertio, eundem sermonem dicens. Statim autem ut recesseris, iterum somnus occupat nos: nec vigilare possumus; nisi quantum nobiscum es, & suscitatis nos. Drogo Ost. hic.

Sedebat sic supra fontem. Joan. 4. 6. Nulli rei tam assidet Dominus, quam peccatori, expectando ad castæ sponse ostium. Cant. 5. 2. videbis sponsum pulſantem, sed ad stantem, non sedentem: at modò peccatricem venaturus sedet; & morosus sedet supra puteum. O immensam Dei expectationem, ut peccatores accedant ad salutem. Qui moræ impatiens est, vix stat. Dominus in aliis omnibus festinissimus; cum peccatoribus expectandis accedit, omnium est morarum patientissimus; tunc sedet. Bæza t. 2. l. 6. c. 3. §. 5.

Jesus autem abscondit se. Joan. 8. 59. Cur Christus abiit à lapidantibus non inflictâ aliquâ poenâ? S. August. tr. 43. cum Judæi lapides tollerent, quid magnum erat, ut eos continuo terra dehiscens absorberet, & pro lapidibus infernos invenirent? non erat magnum Deo; sed magis erat commendanda patientia.

Ex Patribus.

Clementissime Magister! quoties ego doctri-

næ tuæ transgressus sum regulas? quoties edicta tua Domine Sancte contempſi? & cum diceres mihi, *revertere*, non sum reversus; cum minareris, non timui: cum bonus esſes, & lenis; exasperans fui. Ultra septuagesies septies in cælum, & coram te, peccavi! quis tot sordes abluet? quis abradet stercora conglobata? necesse est, ut ipse nos abluas. S. Cyprianus de ablutione pedum.

Quid Esau nequius? nonne odibilis Deo? Esau odio habui. Quare protinus meritam non suscipit animadversionem? si excisus fuisset, maximum fortassis justitiæ fructum mundus amisisset. Et qualem? audi: Esau genuit Raguelem, Ragucl Zaram, & Zara Job. Cernis, quantus elanguisset patientiæ flos, si præveniens Deus à radice poenas exegisset. S. Chrysoſt. hom. 5. de poenit.

Ego peccabam, & tu dissimulabas: non continebam à sceleribus, & tu à verberibus abstinebas. Prolongabam ego multò tempore iniquitatem meam; & tu Domine pietatem tuam. S. Bernardus l. 2. D. 6. Pent.

§. VIII.

Misericordia Dei non sit stimulus ad peccandum.

Comedit, deditque viro suo, qui comedit. Gen. 3. 6. Vidit Adamus Evam comedentem, & non vidit morientem; credidit sibi quoque fore impune, si comederet: atque adeò abusus patientiæ & longanimitate Dei. ita respondet S. August. l. 1. 1. in Gen. ad lit. c. 30. nec suaderi jam opus erat viro, quando illam eò cibo mortuam non esse cernebat. Et Eva ipsa ex hac divina patientia processit ad tentandum virum. Mendoza Annot. 8. in 1. Reg. 1.

Deus Judex justus, fortis, & patiens. Ps. 7. 12. Dei patientia timenda est malis: quia eò ipsò, quòd expectavit eos Dominus ad poenitentiam, & converti noluerunt; districtius judicabuntur, & durius punientur. Thr. 1. 15. *vocavit adversum me tempus.* Hugo Card. hic

Sustinens ingratiſſimas nationes; ludibria artium, & opera manuum suarum, adorantes, nomen cum familia sua persequentes; luxuriam, avaritiam, iniquitatem, malignitatem, quotidie insolescentem; ut suâ sibi patientiâ detrahat: plures enim Dominum non credunt, quia sæculo iratum tamdiu nesciunt. Tertul. l. de pat. c. 2.

Sicut omnia in mensura fecit Deus, & pondere, & numero; ita etiam patientiæ ejus mensura est. Origen. l. 2. in c. 2. ep. ad Rom.

Magis peccant contra me, qui nunc dicuntur sapientes. Ego enim dedi eis sensum, & intellectum, & sapientiam; ut me diligenter: sed ipsi nihil, nisi ad suam utilitatem temporalem, intelligunt. Oculos habent in occipite; videntes sunt ad sua delectabilia; sed cæci sunt ad gratias agendas mihi, qui dedi eis omnia. Ideò ego possum nunc hoc proverbium dicere, quod à vulgo communiter dicitur: qui patiens est, ab omnibus contemnitur. Sic ego propter patientiam meam nimis videor ab hominibus fatuus esse; & ideò ab omnibus contemnor. Sed vix eis, cum ostendero eis judicium meum post talem patientiam. l. 1. Revel. S. Brig. c. 19.

§. IX.
Misericors Deus.

Christus est misericors Samaritanus. Luc. 10. 33. Utinam, Domine Jesu, ad me misericordiâ motus digneris accedere, qui descendens ab Jerusalem in Jericho, proruens scilicet de summis ad infima, de vitalibus ad infirma, in Angelos tenebrarum incidi: qui non solum gratiæ spiritualis mihi vestimentum abstulerunt, sed etiam plagis impositis semivivum reliquerunt. Utinam peccatorum meorum vulnera data mihi recuperandæ salutis fiducia alliges; ne deterius saviant, si sanari desperent. S. Gregor. in quartum Pl. poenit. initio.

Dominus Jesus ipse est medicus, qui vulnera nostra curavit, *infundens vinum, & oleum: & alligans vulnera* Adæ illius, qui descendens ab Jerusalem à latronibus vulneratus est. S. Ambros. in Pl. 118 Oclon. 21.

Nonne verè dicimus, quia Samaritanus es, & dæmonium habes? Respondit autem: ego dæmonium non habeo. Quod respondit restituit; quod tacuit confirmavit. S. August. l. 37. de verb. D.

Christus suum de cœlo detulit oleum & vinum; ut semivivi hominis, in delictorum jacentis volucabro, mederetur vulneribus. S. Laurent. Just. de triumph. c. 1.

Proponitur hic multiplex peccatorum miseria. Privant cœlesti gloriâ: descendebat ab Jerusalem. Incidit in latrones, potestatem dæmonum. Bonis gratuitis spoliant; vulnera inferunt, quibus integritas humanæ naturæ violatur. Samaritanus Christus, iter ejus Incarnatio, jumentum Caro ejus. S. Thom. Aq. D. 13. Pent.

Appropians vulnera ejus ligavit. Per duas partes ligaminis vulnera constrinxit, dum per duos timores peccata compescuit. Servilis enim timor pœnalis à peccatis prohibet; filialis autem timor sanctus ad bona opera monet. Vinum infudit, dum dixit, pœnitentiam agite: oleum addidit, dum subjunxit: appropinquavit enim regnum cœlorum. S. Honorius l. D. 13. Pent.

Oleum lætitiæ est, Pl. 44. 8. *unxit te Deus tuus oleo lætitiæ.* Et vinum lætitiæ est. Pl. 103. 15. *vinum lætificat cor hominis.* Ac per hoc duplici lætitiâ conversus peccator perfunditur: quia evasit infernum, & regni superni accepit promissionem. Simoni Cals. l. 8. c. 38.

Oleum misericordiam, vinum justitiam: his stipatus incedit liberatus à malo. Id. ib.

§. X.

Continuatio prioris. Misericors Medicus.

Ex Veteri, & Novo.

Go Dominus sanator tuus. Ex. 15. 26. Hebr. *medicus tuus.* Disce hic à morbis ad Deum recurrendum. Cornelius hic.

Lavare septies in Jordane 4. Reg. 5. 10. Petit majora, & plura, Naaman; quæ non obtinuit: sed quæ singula Christus animarum medicus in curandis nobis abundè præstitit &c. S. Gregor. hom. 16. in Ezech. caro factus est, ut nos faceret spirituales; inclinatus est, ut levaret; exiit, ut introduceret; flagella pertulit, ut sanaret; mortuus est, ut vivificaret. Agamus ergo gratias vivificantis, & mortuo; & ideo vivificantis, quia mortuo. S. August. tr. 15. in Joan. illius infirmitas nostra est fortitudo. Oliva t. 1. conc. 10.

Putabam, quod egrederetur ad me. 4. Reg. 5. 11. 13. dicit leprosus Naaman &c. dicit ei servus fidelis: *Pater, si rem grandem dixisset tibi Propheta &c.* Leproso peccatori dicitur: accede ad Christum, ad Confessarium. Multi sunt potentes, & divites; qui ad animarum medicum vel compulsi tempore veniunt. Sed si Confessarius aliter, quàm illi velint, eos curare disposuit; alium quarunt, qui pro libitu suo eis pharmaca præbeat. *Si rem grandem &c.* Cum damitatus sis ad aeterna supplicia, cum merueris Inferni poenas; quid magnum postulari potest, ut hoc redimas &c. Oforius D. 3. Epiph.

Oleum effusum. Cant. 1. 2. Sanguis Christi effusus pro me, est oleum effusum in me; ut mea lethalia vulnera sanet, & peccata remittat. de Ponte hic.

Magna est velut mare contritio tua; quis medebitur tui. Thren. 2. 13. *Ut mederer contritis corde.* Il. 61. 1.

Mulier quædam erat in fluxu sanguinis: quæ in medicos erogaverat omnem substantiam suam. Luc. 8. 43. Illa mulier in Evangelio per duodecim annos fluentem sanguinem corporalium voluptatum sistere non potuit, nisi postquam confugit ad Christum. Intellexit enim, quod nemo perfectus medicus, nisi qui descendisset è cœlo. S. Ambros. in Pl. 43. Adoremus pannos infantia, ex quibus facta sunt emplastra naturæ. S. Aug. l. 17. de temp. Quid eram, nisi subvenires? quam desperatus eram, nisi curares? ubi jacebam, nisi advenires? certè ingenti vulnere periclitabar. Sed illud vulnus meum medicum omnipotentem requirebat. Omnipotenti medico nihil est insanabile; non renuntiat alicui, qui sanat omnes infirmitates tuas. Idem in Pl. 58. 18. *adjutor meus! tibi psallam.* Omnipotenti medico nullus languor insanabilis occurrit; tantum tu curari te sine. Id. hic.

Erant appropinquantes ei publicani, & peccatores. Luc. 15. 1. Dominus illud faciebat; cujus gratiâ incarnatus est; accedens ad publicanos, & peccatores; tanquam medicus ad infirmos. Theophylactus hic.

Ex Patribus, & aliis.

Verbum Paternum solum est humanarum agritudinum Pœonius medicus, & sanctus ægrota animæ incantator. Clem. Alex. l. 1. Pæd. c. 2.

Non utitur ferrô; nè medicamento quidem æstetô, vel cauteriô: solè verbo sanat celestis

itis hic medicus; & bonus Deus lacrymis, atque gemitibus vulnera curat. Accede peccator ad bonum hunc medicum, & pro optimo medicamento lacrymas offer-Si insanabilem tibi conscius sis vulnere, cogitationum, & actuum, in te latentium; quare occulta illa vulnera negligis, nolens ea medico, ut cureris, ostendere? Quid times medicum? non est durus, nec immitis, ac immifericors. S. Ephrem f. 1. de poenit.

Omne mandatum tuum, sicut cauterium impressum, tenebo. Etsi urit cauterium mandati, tamen putrefacta carnis exurit, ne ad vitium serpat contagio. Etsi mordet medicamentum, tamen vitium ulcers tollit. Aufer igitur Domine Jesu potenti macharam tuam meorum putredines peccatorum. Dum me habes ligatum charitatis vinculis, seca quodecunque vitium est. S. Ambros. l. 5. in Luc.

Subveni gravi vulnere secundum magnam medicinam tuam. Grave est, quod habeo; sed ad omnipotentem confugio. De meo tam lethali vulnere desperarem, nisi tantum medicum reperirem. S. Augustinus in Pl. 50.

Omnipotentis medico nullus languor in sanabilis occurrit; tantum tu curari te sine: manus ejus ne repellas; novit quid agat. Non tantum delecteris, cum fovet; sed etiam tolles, cum fecat. Toleram medicinalem dolorem, futuram cogitans sanitatem. S. August. in Pl. 102.

Noli mihi dicere, perii! quid mihi restat? noli dicere, peccavi, quid faciam? medicum habes, qui morbum potest vincere: medicum habes, qui sanat omnem languorem: medicam habes; qui potest, & vult, sanare. S. Chrysof. de Chanaan.

Currite ad Medicum, cum potestis; ne, cum velitis, non possitis. S. Chrysof. in Pl. 26.

Nosstrarum medicus animarum, non quae nobis fraudi postea futura sunt, dare sustinet: neque enim parentes iis, quos amant, parvulis adhuc filioliis, vel gladios, vel ignitos carbones, adduci possunt, ut porrigant. S. Chrysof. tom. 6. or. de inst. vita &c.

Jesus apud Hebraeos significat Salvatorem; in lingua vero Graeca medicum significat: quandoquidem & corporum medicus est, & animarum curator. S. Cyrill. Jerof. Cat. 10.

Omnia, quae de Salvatore legimus, medicina sunt nosstrarum animarum. S. Bernardus f. 4. in temp. Resurr.

Ipse medicus noster in infirmitate carnis nostrae, tanquam in lecto discubuit infirmantium: ut experiretur, quid sanandis infirmis suis esset necessarium. B. Ivo Carnot. f. de Nat. D.

Primo curavit nos per dietam; quando jeunabat quadraginta diebus, & quadraginta noctibus. Secundo per electuarium; quando corpus, & sanguinem, suum dedit. Tertio per sudorem; quando factus est sudor ejus sicut guttae sanguinis decurrentis in terram. Quarto per minutionem, quando flagellis, & lancea, vulneratus fuit. Quinto per potationem, quan-

do gustavit acetum cum felle missum. Sexto per emplastrum, quando facies ejus sputis illita fuit. S. Bernardus tom. 2. f. 76.

§. XI.

*Misericordia ejus major est Angelicâ,
& humanâ.*

Ex Veteri.

Melius mihi est, ut incidam in manus Domini: quia multa sunt miserationes ejus. 1. Paral. 21. 13. S. Ambros. in Pl. 37. miseretur, qui nescit errare; non miseretur, qui particeps est erroris. Sedulius l. 1. Paschali c. 15. de Jona: nata feritatem praebuit, fera naufragium subministravit. Elegit, non quod a flagello esset immune; sed quod moderatius judicavit: ut Dei lenitati magis, qui nescit ignoscere, quam hominum se committeret potestati; qui mensuram ultionis frequenter excederent. S. Ambros. in Pl. 37.

Vox Domini super aquas. Pl. 28. 3. Convertimini ad me, clamat vox ista. Porro per aquas Deus voce, pedibus graditur Petrus: adeo suavius semper Deus cum hominibus agit, quam homines. Oliva l. 12. Strom. hic.

Misit Dominus manum suam, & tetigit os meum. Jer. 1. 9. Nota Domini suavitatem. ut Propheta labia fecundet, os tangit tantum. Angelus vero, Isaia labia purgaturus, lapidem, & ignem adhibet. Is. 6. 6. Ille tangit, hic urit. Plane si tertius Propheta ab homine purgandus esset, labia sibi non tangi, non uri, sed exuri, & mutilari, sentiret. Quod melior quis, eo mitius, & delicatius discipulum format. Oliva t. 2. Strom. hic.

In qua sunt plus quam centum viginti millia hominum &c. Jon. 4. 11. Disce hic, quam Deus clementior sit homine etiam sancto; quamque satius sit confugere ad Dei, quam hominum tribunal. Si Jonas in causa Ninivitarum fuisset iudex, tulisset in omnes, licet poenitentes, ob praeiterita scelera, sententiam mortis. Cornelius hic.

Ex Novo.

Quare cum publicanis, & peccatoribus, manducat Magister vester? Matth. 9. 11. Bonus Jesus, & impeccabilis Deus, ad se peccatores recipere dignatur; quos acriter dedignantur, & mordent Pharisei, omnibus pleni peccatis. Nemo durior, nemo immanior, contra peccatores, quam peccator. Baeza t. 2. l. 6. c. 4. §. 15.

Remittuntur tibi peccata; vade in pace. Luc. 7. 47. 50. Si ad illius Pharisei pedes accessisset, dicturus erat, recede a me. S. August. hom. 23. ex. 50.

Ego habeo claves mortis, & Inferni. Apoc. 1. 18. Caelorum claves Petro tradidit. S. Justinus ep. ad Zenam: si in hominum potestate esset situm, gehennae quoslibet addicere, totus Mundus exhaustus esset eorum saevitia.

§ XII

§. XII.

Misericordia ei charior præ justitia.

Ex Veteri.

*E*go sum Dominus Deus tuus fortis, & zelotes; visitans iniquitatem Patrum in filios, in tertiam, & quartam generationem: & faciens misericordiam in millia his, qui diligunt me. Ex. 20. 5. 6. Stephanus Cantuar. in Sylva Allegor. visitans peccata in quartam generationem; ecce justitia: faciens misericordiam in millia; ecce misericordiam: quæ tantum præcellit justitiam, quanto plus comprehenditur per millia, quam per tertiam, & quartam, generationem.

In libro bellorum Domini. Num. 21. 14. Sed perisit ille, volente Dominò. Cur? Oleaster: ut solum nunc jactaret opera misericordiarum: non enim leges in Evangelio, qualiter debellaverit hostes homines; sed qualiter ab infinitis morbis peccantes sanaverit.

Manus tue fecerunt me. Job. 10. 8. Marci 10. 16. impingens manus super illos, benedixit eos. Cum autem sermo de justitia, in numero unitatis. Job. 19. 21. manus Domini tetigit me.

Ira in indignatione ejus, & vita in voluntate ejus. Ps. 29. 6. Hebr. ad momentum est ira ejus. Chald. unâ horâ ira ejus, vitâ aterna bona voluntas ejus.

Calix in manu Domini vini meri plenus misto verantamen sex ejus non est exinanita. Ps. 74. 9. S. Ambros. hic: plus minatur, & minus exigit: cum irascitur, differt; cum miseretur, properat, ut absolvat: terret, ut corrigat; admonet, ut emendet; prævenit, ut ignoscat. Ad terrendum, plenus est calix; ad bibendum non est exinanitus. Apud Pinna in Ecol. Ethol. 24.

Lava ejus sub capite meo, & dextera illius amplexabitur me. Cant. 2. 6. Quia per dextrum, & sinistrum, adversa solent, atque prospera, designari; videtur mihi hæc locò intelligi posse, lavam quidem verbi comminationem supplicii; dexteram verò regni promissionem. S. Bernardus l. 51. in Cant.

In puncto, ad modicum, dereliqui te; & in miserationibus magnis congregabo te. Il. 54. 7.

Ut predicarem captivis indulgentiam, ut predicarem annum placabilem Domino, & diem ultionis Deo nostro. Il. 61. 1. 2. Oleaster in Gen. 8. vides, ultionem die claudi; placationem verò usque ad annum durare.

Ex Novo.

Liber generationis J. C. filii David, filii Abraham. Matth. 1. 1. Cur primò ponitur David filius? quia in Davide plus resplenduit divina misericordia, quam in Abraham: nam ille in multis peccavit, iste in omnibus justus apparuit, ait Anselmus. Cum ergo in hoc re-

presentetur justitia, in illo misericordia, David præcedat: misericordia enim apud Deum primam semper occupat sedem. Sylveira hic.

Qui sedebat, similis erat aspectui lapidis aspidis, & sardinis. Apoc. 4. 3. Plin. l. 37. natur. hist. c. 17. ait: eam sardinis lapidis naturam esse; ut oleo magis, quam aliò liquore, hebetetur. Ut argumento sit, misericordiarum oleum acuta Dei arma hebetare. Incert. Auth.

Ecce vicat Leo de tribu Juda. Apoc. 5. 5. Semel tantum vocatur Christus in Apocalypsi leo, sed in eadem trigésies semel agnus: quia longè plura signa humanitatis, quam severitatis, exhibet; magis de mansuetudine agni, quam de fortitudine Leonis gloriatur. Mendoza in 1. Reg. 11. annot. 10. sect. 2.

§. XIII.

Quæ Deum moveant ad misericordiam.

Num. 1.

Quia sumus populus ejus.

Injustè agitur contra populum tuum. Ex. 5. 16. Abul. q. 5. caute locuti sunt, & Rhetoricè; ad captandum amorem, & misericordiam.

Vade, descende, peccavit populus tuus. Ex. 32. 7. Moyses autem v. 11. orabat ad Dominum Deum suum dicens: cur Domine irascitur furor tuus contra populum tuum: Abulens. q. 17. hic. quamvis exterius suaderet Moyse Deo, nè oraret; movebatur à Deo interius, ut pro eo oraret, nè deleteretur, pro re sua: quia suus populus erat, testimoniò Dei. Moyses è contratio ipsum populum Dei esse dicit: quasi totam curam populi illius, & bonum, & malum, Deo incumberet. q. d. Domine, si iste populus non esset tuus, deberes in eum irasci quasi hostis; sed quia tuus est, debes ei mitis esse sicut Pater. Arcones in Il. 1. Disc. 3.

Ut Deus Israel misericordiam suam ostenderet super populum suum. Judich. 7. 4. Forma est orandi, quæ maxime lenire possunt homines, cum se esse monent Dei populum. Quis enim curam abiciat sui operis? quis suis non faveat domesticis? Velloso hic Paren. 8.

Nos autem populus tuus. Ps. 78. 13. Intuendum est, lamentationem suam, quæ suavitate concluderet; ut Domini dicat. esse gregem, pro quò devotissimus supplicabat; nè diutius irasceretur eis, quos suos esse meminisset. Casiodorus hic.

Magister, nonne ad te pertinet, quia perimus. Marc. 4. 38. Magnæ profunditatis, & divinæ inclinationis, est verbum. Magister nonne &c. Imò ad neminem pertinet, præterquam ad te, si perimus: tui enim ex creatione sumus; tibi ergo perimus, si tui sumus. Ad te solum liberare pertinet, nè pereamus; & reassumere de periculo, si incurrimus. Vocasti nos in promissione tua, sequimur te in fide nostra. Vocasti nos miris modis; sequimur te vestigiis nostris: patrocinia Mundi dimisimus;

mus; & sub tua protectione confugimus, Simon Cals. l. 5. c. 2.

Num. 2.

Fragilitas nostra.

Non permanebit spiritus meus (id est, indignatio mea) in homine, quia caro est. Gen. 6. 3. q. d. nec ita indignabor, quod non velim eum corrigere per flagella; quia caro est, id est, fragilis. q. d. ideo miserebor, quia fragilis. Non ita de diabolo, quia spiritus tantum, & non caro, & sine Suggestione peccavit; ideo sine redemptione punietur. Hugo Card. hic. *Non permanebit.* Symmachus, & alii, ex Hebraeo vertunt: *non iudicabit, non ligabit.* q. d. Deus: non patiar hanc litem inter meam iustitiam, & misericordiam, tam diu durare. S. Hieronymus q. in Gen. sic legit: *non iudicabit spiritus meus.* hoc est: quia fragilis est in homine conditio; non eos ad aeternos servabo cruciatus; sed hic illis restituum, quod merentur. Ergo non severitatem, ut in nostris codicibus legitur, sed clementiam Dei sonat; dum peccator hic pro suo scelere visitatur. Cornelius hic.

Vidit omnes filios hominum. Pl. 32. 13. Considera, quia non dicit, visa peccata, sed filios hominum: nam cum delicta respicit, punit; cum hominem intuetur, absolvit. Sicut Pl. 50. 11. dicit: *averte faciem tuam a peccatis meis.* Et Pl. 142. 7. *non avertas faciem tuam a me.* Cassiodorus hic.

Vidit hominem. Matth. 9. 9. Non otiose dicitur vidisse hominem: ut inde reddatur ratio, quae ipsum Jesum allexit, ut Matthaeo propitius fieret: quia ad naturam humanam tanquam sibi cognatam valde propendet. Baeza t. 2. l. 6. c. 4.

Memento mei. Luc. 23. 42. Non dico, ut memineris operum meorum: haec enim meo; sed omnis homo afficitur ad comitem suum. S. Cyrill. Jerosol. Catech. 13. *Introte in conspectu ejus in exultatione.* Pl. 99. 2. Ante quem tremunt columna caelorum; jubemur homines exultare. Unde tanta praesumptio? an quid Deus homo? sic S. Chrysol. l. 6. unde est, quod propterea hoc vos facere debere sic praesumit? unde est? ex eo, quod sequitur v. 3. *scitote, inquit, quod Dominus est Deus:* quia Dominus ille est Deus, qui fuit in carne nostra pusillus. Baeza ante citatus.

§. XIV.

Deus est benignior peccatoribus, quam iustis.

Locuta est Maria contra Moysen &c. Num. 12. 1. 10. Quia semel contra fratrem murmuravit, a Deo lepra percussa est, & a castris septem diebus exclusa. Mariam autem Magdalenam plurimis peccatis oneratam benignissime tractat, & consolatur, atque defendit. Iustum timor sustinet, ne efferatur; peccatorem spes erigit, ne desperet. Diez f. 5. D. Pals.

Pessulum ostii mei aperui dilecto meo; at

ille declinaverat, atque transferat. Cant. 5. 6. 7. Pulsante sponsa, cum sponsa paululum morata fuisset, illum non invenit; fecitque eam ire per vias ad eum quaerendum; ubi in manus vigilum incidit, a quibus percussa &c. Illam vero meretricem, quae tot adulteria cum multis amatoribus commiserat. Jer. 3. 1. tam benigne alloquitur: *revertere ad me.* Vide etiam Ezech. 18. 21. quam asperè minetur iusto; quam blandè spondeat peccatori. Id. ib. Petrum, cum Passionem Christi vellet ex amore impediri, Sathanam appellavit. Matth. 16. 23. Judae proditori dicit: *amice, ad quid venisti?* Matth. 26. 50. Id.

Miscellanea.

Non est, bonum, hominem esse solum. Gen. 2. 18. Cum praecius sit omnium futurorum; non apparet, quae ratione in verum sensum id aptari possit. Nam si Adami solus remaneret, forte nullum esset peccatum; quod, consulente uxore, factum est: vel saltem non tot essent; at, accepta conjuge, humanum genus longè, lateque dilavit. S. Ambrosius causam refert in Dei misericordiam, l. de parad. c. 8. quia ex viro solo non poterat esse humani generis propagatio, pronunciatum Dominus, non esse bonum, hominem solum: maluit enim Dominus plures esse, quos salvos facere posset, & quibus donaret peccatum; quam unum solum Adam, qui liber esset a culpa. Pirna Eth. 34.

Domine in caelo misericordia tua. Pl. 35. 6. Nescio, quam misericordiam ipse dicit, quae in caelo est: est enim misericordia Domini & in terra. Habes scriptum Pl. 32. 5. *misericordia Domini plena est terra.* De qua ergo misericordia loquitur, cum dicit, *Domino in caelo &c.* Munera Dei partim temporalia sunt, atque terrena; partim aeterna & caelestia. Qui propter haec colit Deum, ut terrena ista, atque temporalia accipiat, quae omnibus praesto sunt; quali adhuc ut pecus est. Utitur quidem misericordia Dei; sed non illa, quam expectaturus est; quae non dabitur, nisi solis iustis, sanctis, bonis. S. August. hic.

Melior est misericordia tua super vitas, labia mea laudabunt te. Pl. 62. 4. id est benignitas illa, quae me peccatorem a Tartaro revocasti; haec melior est ad Deitatem tuam testandam, quam vita reddita Lazaro, viduae filio, aut principis filiae. Eusebius Emis. hom. de Pascha: bene dicitur: melior est misericordia tua super vitas: meliores enim sunt dies, quibus ad aeternam vitam renascimur; quam illi, quibus in haec tempora procreamur: siquidem majora sunt dona gratiae, quam naturae. Hic potentia, ibi misericordia continetur. Esobar t. 3. Coll. Chr. p. 2. Sect. 3.

Multi publicani, & peccatores discumbant cum Jesu. Matth. 9. 10. Anni multi docent misericordiam in peccatores. Severissimus ultor est peccatorum juvenilis ardor; & nimius erroris plectendi rigor semper novitius est in disciplina Christiana. Jesus ut adolevit aetate, publicani mensis accumbit; & recipit publi-

ca-

canos, ac peccatores. An non ille est Jesus, qui puer nec nasci, nec porcari, patitur, nisi ex Virgine Maria, à justo Simeone? cur modo non solum à iustis, sed & peccatoribus, patitur tractari? S. Bernardus l. de Purif. nullum ibi locum peccator habuit, omnes fuere perfecti, omnes iusti, omnes sancti. Sed nunquid hos tantum salvabis Domine? crescit corpus, crescit & miseratio: *homines, & jumento, salvabis.* Baeza t. 2. l. 6. c. 4. §. 13.

Mulier in civitate peccatrix. Luc. 7. 37. Mulierem vocat, quia nomen fragilitatis: misericordia maxime respicit miseriam. Sylveira hic.

Avulsus est ab eis, quantum jactus est lapidis. Luc. 22. 41. Simon Cas. in Matth. *progressus pusillum, scilicet quantum jactus est lapidis:* ut nunquam ab aliquo elongetur Christus; quam cor lapideum hominis ad ipsum non possit, si velit, converti. *Facta est quasi vidua.* Thren. 1. 1. S. Paschaf. l. 1 in Thren. *quasi vidua,* & non verè vidua: quoniam, et si à sponso despicitur, sponsalitates tamen ejus jura manent; ut, si redierit prioraque dilectionis opera impleverit; sponsum saltem per poenitentiam respiciat. Baeza t. 1. l. 4. c. 2. §. 12.

Capilli candidi tanquam lana alba. Apoc. 1. 14. Victor Pictav. Ep. in capillis albis alba-torum est similitudo; lana similis propter oves. Ipsa ovem errantem tulit humeris. Luc. 15. 5. Inde sic coronatur Christus: nulla enim corona Christo pretiosior, quam peccatores convertere, & reducere ad salutis gregem. Sylveira hic. q. 53.

Oculi ejus tanquam flamma ignis. Ib. S. Antonius Pad. in fragm. sup. Apoc. *oculi ejus &c.* id est, respectus gratiae Christi, tanquam ignis glaciem, id est, cor peccatoris congelatum dissolvens. Luc. 22. 61. *Dominus respexit Petrum, oculis scilicet misericordiae, & flevit amare:* quia dissoluta fuit glacies cordis ejus in lacrymas compunctionis. Gelfridus conc. 34. oculi ejus intentio ejus: quia autem charitas ignis, flammam ignis est nimietas charitatis; bonorum nostrorum non egens subvenire nobis solò nituitu vehementissimae charitatis intendit. Id. hic.

Quamdiu vivimus, si datur contra nos in Curia justitiae, possumus appellare ad Curiam misericordiae; sicut fecit David, & Ezechias. S. Vincent. Ferr. l. 3. f. 2. Rogat.

Qui fugit dexteram divinae benignitatis, incidit in sinistram divinae severitatis. S. Bernardus t. 2. l. 54.

Multi volunt misericordiam, retinendo peccati miseriam: & orant misereri; sed nolunt emendari. Superbia maxima est, petere misericordiam, & in vitiis velle manere. Simon Cas. l. 1. c. 26.

§. XV.

De misericordia Dei praesumptio.

Reversa sunt aquae, & operuerunt currus. Ex. 14. 28. Quantae temeritatis, & Polyanti b. Sacr. Tom. II.

dementiae, Pharao iratum habet Deum; nec tamen terrebatur. Persuasit sibi impius, Deum etiam tunc fore benignum, quem toties expertus fuerat. Abutebatur divina misericordia: ex ea sumpsit occasionem peccata peccatis cumulandi. S. Gregor. M. in l. Reg. c. 3. peccare, & de Dei Creatoris clementia praesumere; pelago justitiae ejus exponi est. Castillo Illar. 164.

Quam magna multitudo dulcedinis tua, Domine, quam abscondisti timentibus te. Pl. 30. 20. Origenes tom. 1. in Ezech. notat, abscondi dulcedinem hanc non diligentibus, id est, perfectis viris; sed timentibus, id est, qui parum in virtute profecerunt. His utiliter absconditur, ne praesumptionem ingerat: & manifestatur justitia, ut utiliter timeant. Parvuli, ait Origenes, non possunt cum emolumento suo ducere, quod amentur à patre; ne dissolvantur, ne despiciant bonitatem Dei. Pinna Ethol. 64.

Publicani, & meretrices, praecedent vos in regnum Dei. Matth. 21. 31. Idcirco ad telonia, & prostibula, currendum? absit! imò potius ab iis ideo procul cedendum. S. Ambrosius l. de Elia, & junio c. 20. ex iis verbis sic concludit: ergo quia tam misericordem habemus Dominum, qui etiam gravi ignoscet errori; convertamus nos à vitiis; non recedamus à lege; praecipuum Domini quasi servi sedulis studiis exequamur. Magis quodammodo Dei misericordia timenda, quam justitia; qui enim justitiam offendit, habet misericordiam pro asylo; qui autem misericordiam offendit, quae ara eum tuebitur? Mendoza in 1. Reg. 4. Annot. 10. sect. 2.

Quemcumque osculatus fuero &c. Matth. 26. 48. Proh dolor! quantam proditoris anima pravitatem suscipit! quibus oculis tunc Magistrum aspexit? quod signum proditoris dedit? Quemcumque osculabor. Confidebat in lenitate Magistri: quae res maxime confundere illum hominem, & omnem privare veniam, sufficit; quia ita mansuetum prodebat Magistrum. S. Chrysol. hom. 48. in Matth.

Sic timeat (peccator) justitiam; ut quaerat misericordiam: sic de misericordia confidat; ut tamen justitiam contremisecat. Caesarius Arelat. hom. 13. Desperatio. Vide Spes.

§. XVI.

Misericors, & justus, est Deus.

Ex Veteri, pleraque Symbolicè.

Cumq; transissent septem dies, aquae inundaverunt super terram &c. Gen. 7. 10. S. Ambrosius l. de Noë, & arca: quae causa est, cur postquam ingressus est Noë in arcam, post septem dies diluvium factum sit? non enim otiosum videtur, quod non, aut plures, aut pauciores, interpositi sunt dies; sed tot, quot in constitutione Mundi fuerunt. Quò declaratur indicio; ipsum esse authorem Mundi, atque diluvii: Mundum propter bonitatem suam

suam condidit; diluuium misit nostrorum meritò delictorum.

Duos quoque Cherubim aureos ex utraque parte oraculi &c. Ex. 25. 18. &c. Deus in Propitiatorio dabat responsum inter duos Cherubim; quorum alter iustitiam, alter misericordiam, designat. Pinna Ethol. 126.

Tu quoque nosti, qua fecerit mihi Joab. 3. Reg. 2. 5. &c. Cùm rationis ordo deponat, ut in perduelles, vel quoslibet inimicos vivens sententiam ultionis exereret, moriens autem eis misericorditer indulgeret; cur moriens David Salomoni in regnum succedenti perdendos mandavit? sed sciendum est: quia per regnum David, qui tot persecutionibus, & arumnis, attritus, hoc præsens seculum designatur; in quo cum suis membris Christus affligitur, multisque tribulationibus Ecclesia laceratur. Regnum verò Salomonis futurae vitæ denuntiat gloriam, Unus igitur, idemque, Redemptor noster; & nunc David est, & tunc Salomon erit. Nunc quasi David reproborum pravitates æquanimiter tolerat; & postmodum tanquam Salomon in gloria sua veniens, eos, quasi vibratò iudicii sui mucrone, trucidat. *Misericordiam, & iudicium, cantabo tibi Domine.* Pf. 100. 1. Petrus Dam. l. 2. ep. 20.

Præcepit Dominus. 3. Reg. 7. 17. 20. in templi columnis malogranata, catenasque depingi. Vult Deus ex domo sua fructum misericordiae, iustitiaeque catenas, sperari oportere; quæ sunt duæ columnæ, quibus totus orbis sustinetur. Diez conc. 2. in Com. Conf. Pont.

Obliviscatur ejus misericordia. Job. 24. 20. Omnipotentis Dei misericordia oblivisci ejus dicitur, qui omnipotentis Dei iustitia fuerit oblitus. Quisquis eum nunc iustum non timet, postea eum invenire misericordem non valet. S. Gregor. l. 7. mor. c. 31.

Exultavit ut gigas ad currendam viam. Pf. 18. 6. Non fat apta similitudine usus videtur Propheta; dum eum, quem nuptiali carmine v. 6. sponsum dicit, gigantem, & ad cursum alios provocantem, vocat. Magis enim ère videbatur, si cum vestibus pretiosis indutus, bellâ facie amabilem, depinxisset. Potius enim terreret sponsum homo gigantea proceritate ad cursum, & palæstram, alios laceffens. S. August. l. 12. de temp: ad hoc sponsum procedit de thalamo suo, exultavit ut gigas ad currendam viam suam; amabilis, & terribilis; severus, & serenus; pulcher bonis, asper malis. Pinna Ethol. 65.

Speciosus formâ præ filiis hominum. Pf. 44. 3. Mox tamen quasi militem strenuum, viribus potentem, armisque accinctum describit: *accingere gladiò tuo super femur tuum potentissime v. 4. Sagitta tua acuta. v. 6.* Docemur, utrumque miscere, & misericordiam, & iustitiam: nè aut solius misericordiae consideratio desides, aut solius iustitiae pusillanimes, faciat. Id. ib.

Quæduxit eos in nube diei, & totâ nocte in illuminatione ignis. Pf. 77. 14. S. Augustinus hic per nubem Christum intelligit. Qui ad coelestem patriam pergis, hujus columnæ ductum sequere, & cogita, quæ Christus inter ho-

mines degens pro te gesserit; & quæ acturus contra improbos in igne: quia columna nubis est benefaciens; ignis, puniens. Utranque columnam memoriâ tene. Id. Ethol. 99.

Misericordiam, & iudicium, cantabo tibi Domine. Pf. 100. 1. Potestas Domini semper aut miseretur, aut iudicat. Sed neque misericordia ipsius sine iudiciò, neque iudicium sine misericordiâ, reperitur: utraq; enim se mutuâ societate conjungunt. Cassiodorus hic.

Misericors Dominus, & iustus, & Deus noster miseretur. Pf. 114. 5. Ecce circumseptam iustitiam à misericordiâ, & tanquam in medio clausam; ut nec ingredi, nec aggredi, nisi per misericordiâ januam, queat. Diez. Misericordia Dei.

Verba Ecclesiastæ, filii David, regis Jerusalem. Eccl. 1. 1. Petrus Damiani l. 1. de Nat. B. V. tria Salomonis nomina adaptat Christo sic: filius regis, & rex; nec solum filius Dei, sed etiam Deus. Salomon, id est pacificus, est nobis in hoc exilio. Ecclesiastes, id est, concionator, erit in iudicio. Idida, id est, gloriosus, erit in regno, in exilio amabilis; in iudicio terribilis; in regno admirabilis. Cornelius hic.

Osculetur me osculò oris sui. Cant. 1. 1. Habet sponsus labia sua; & sponsa similiter. Labia sponsi sunt misericordia, & veritas: labia sponsæ sunt amor, & timor. Et hæc quatuor labia sibi invicem conjunguntur: nam misericordia amori conjungitur, & veritas timori. Hugo Card. hic.

Botrus Cyprî dilectus-Fasciculus myrrhæ. Cant. 1. 12. 13. Cur sponsus tam disparatis rebus comparatur? Uva dulcis, & palato gratia; myrrha autem amara, & gustui inhospita. Maximilianus II. Imp. ut modum ostenderet subditis, quem in regimine observatum voluit; curavit in Symbolo pingi aquilam, pede unò fulmen tenentem, alterâ auream coronam, cum Lem. In opportunitate utrumque q. d. promissis subditis liberaliter præmia largiar, malos puniam. Sic Deus fasciculus myrrhæ est iis, qui eum ad amaritudinem provocant &c. Paoletti D. Quinq.

Candidus, & rubicundus. Cant. 5. 10. Candidus propter misericordiam, rubicundus propter iustitiam. de Ponte hic. Exh. 19. §. 3.

Expectat Dominus ut misereatur vestri; & ideò exaltabitur parcens vobis. Il. 30. 18. Nec misericordia ejus præscribit iustitiæ, nec iustitia ejus aufert misericordiam: misericors, & iustus. S. August. l. 109. de temp.

Propterea expectat Dominus, ut misereatur vestri quia Deus iudicii Dominus. Il. 30. 18. Quia strictus iudicii rigor Dominus est datus; ideò ab illo præmittitur amor, præmittitur misericordia, perfecti iudicii comes, & iudicii antea mbulo. Bæza t. 2. l. 6. c. 3. §. 6.

Assumpsi mihi duas virgas: unam vocavi Decorem, alteram vocavi Funiculum. Zach. 11. 7. Intellige per has duas virgas, mi-

fericordiam, & justitiam. Diez conc. 2. in Com. Conf. Pont.

Ex Novo.

Vidit spiritum Dei descendentem sicut columbam. Matth. 3. 16. Sub specie ignis super Apostolos. Act. 2. 3. quia, quantumvis in virtute profeceris; Dei timorem abjicere non debes. Pinna Ethol. 64.

Apparuerunt Moyses, & Elias. Matth. 17. 3. Hinc misericors, & mansuetus, Moyses; hinc severus, & justus, Elias quia justus Dominus, & misericors. Petrus Blefens. tr. de transf. D.

Statuet oves à dextris suis; hædos autem à sinistris. Matth. 25. 33. Sedet ad dexteram, habens in dextera misericordiam, in sinistra judicium. Et misericordiam multam nimis, & judicium multum nimis: in dextera aquam; in sinistra ignem, immobiliter tenens. S. Bernardus f. 2. de Ascens.

Quemcumque osculatus fuero, ipse est; tene te cum. Matth. 26. 48. Origenes tr. 37. in Matth. Dignum est querere, cum secundum faciem notus esset (Christus) omnibus habitantibus in Judæa; quare quasi non cognoscentibus effigiem ejus, dedit eis signum? R. venit de eo talis traditio ad nos, quoniam non solum duæ formæ erant in eo; una, secundum quam eum omnes videbant; altera, secundum quam transfiguratus est coram Discipulis in monte; sed etiam unicuique apparebat, secundum quod fuerat dignus. Sicut & de manna scriptum est, quod habebat saporem ad omnem usum convenientem. Et verbum Dei non similiter cunctis apparet. Propter hujusmodi transfigurationes ejus signò indigebant.

Osculabatur pedes ejus. Luc. 7. 38. Fallitur, qui sic osculatur misericordie pedem, ut pedem judicii non attendat. S. Bernardus in fello S. Magd.

Stans retrò secus pedes. Ib. Pedes Domini sunt misericordia, & judicium, quibus venit ad peccatores. Hugo Card. hic.

Osculabatur pedes ejus. Ib. Pedes isti misericordia, & judicium; quorum alterum sine altero osculari vel temeraria securitas est, vel desperatio fugienda. S. Bernardus. In pede misericordie reperit Magdalena salutem: *remittuntur tibi peccata.* At, post tantum beneficium acceptum, judicium instat, nè ob ingratitudinem pes misericordie ipsius beneficii pondere suffocet peccatricem. Escobar t. 7. Proph. Chr. l. 1. obl. 4.

Infundens oleum & vinum. Luc. 10. 34. Oleum misericordiam, vinum justitiam. His stipatus incedit liberatus à malo. Simon Gaf. l. 8. c. 39.

Fatigatus ex itinere sedebat. Joan. 4. 6. Quod Jesus sedeat, judiciaria potestatis indicium est; quod fatigatus ex itinere, hoc pietatem, & benignitatem, ostendit. Baeza t. 2. l. 6. c. 3. §. 6.

Nèque ego te condemnabo: vade, & jam amplius noli peccare. Joan. 8. 11. *Vade.* Christi misericordiam indicat; *jam amplius noli peccare, justitiam.* S. August. t. 33. in Joan. quid est, Domine? faves ergo peccatis? non planè, sed attende, quod sequitur? vade, deinceps jam noli peccare. Ergo & Dominus damnavit? sed peccatum, non hominem: nam, si peccatorum fautor esset, diceret: vade, & vive, ut vis. De mea liberatione esto secura, quantumcumq; peccaveris, te ab omni pœna, etiam gehennæ liberabo. Non hoc dixit. Pinna Ethol. 65.

Similis erat aspectui lapidis jaspidis, & sardini. Apoc. 4. 3. Viegas, Pererius: jaspide virente significatur misericordia; sardo rubente justitia. Sylveira hic.

Iris erat in circuitu sedis, & de throno procedebant fulgura, & voces, & tonitrua. Apoc. 4. 3. 5. Iris ex Ruperto misericordiam denotabat. Octavianus in Eccl. c. 2. v. 7.

Vicit leo. Apoc. 5. 5. *Vidi agnum stantem.* v. 6. Magna est differentia inter leonem, & agnum: leo est magnus, agnus parvus. Sed si utrumque consideramus; utrumque Redemptorem nostrum comprobamus: leo malos puniendo; agnus bonos redimendo. Richardus à S. Vict. l. 2. in Apoc. 3.

Ex Patribus, & aliis.

Labente ab ingenua innocentie dignitate homine, per multorum curricula temporum in Trinitatis sacrosancto Collegio, mirandum misericordia, & justitia, invicem habere conflictum. S. Laurent. Just. de triumph. c. 1.

Sicut per hyemem rigor, & tempestas, divinæ justitiæ; ita per æstatem serenitas divinæ misericordie, significatur: dies ergo æstatis beneficia sunt divinæ pietatis, S. Bonavent. f. 3. in Epiph. D.

Sol. Lem. *Mortificat, & vivificat. Vel: Humiliat, & sublevat.* S. Cyprianus ep. 31. Sicut respici debet divina clementia; sic & respici debet divina censura: Deus enim, ut est indulgens; ita est præceptorum suorum exactor; & quidem diligens. Paravit cœlum; sed paravit & Tartarum: paravit refrigeria; sed paravit etiam æterna supplicia. Picinelli. Vide Bonitas Dei.